

VINERI • 18 NOIEMBRIE 2005 • ANUL LV NR. 46

FOAIA

70 ANI

românească

SĂPTĂMÂNĂL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

O poartă de suflet spre românii din Ungaria

„Să știi că, din tot testamentul acesta, nu se va alege nimica!”

Amintiri românești în cimitire pariziene

CALENDAR ORTODOX

- 21 noiembrie, luni – (†) **Intrarea în Biserică a Maicii Domnului.** (*Dezlegare la pește*)
22 noiembrie, marți – Sf. Apostoli: Filimon, Arhip, Onisim
23 noiembrie, miercuri – (†) Cuviosul Antonie de la lezeru-Vâlcea; Sf. Ierarh Amfilohie
24 noiembrie, joi – Sf. Sfințit Mucenic Clement, Episcopul Romei și Petru, Episcopul Alexandriei
25 noiembrie, vineri – Sf. Mare Muceniță Ecaterina; Sf. Mare Mucenic Mercurie.
26 noiembrie, sâmbătă – Cuvioșii: Alipie Stâlpnicul, Nikon și Stelian Paflagonul. (*Dezlegare la pește*)
27 noiembrie, duminică – Sf. Mare Mucenic Iacob Persul; Cuvioșii: Natanail și Pinufrie. (*Dezlegare la pește*)

AGENDĂ

- 21 noiembrie**
1694 – s-a născut gânditorul francez Voltaire.
- 22 noiembrie**
1869 – s-au deschis cursurile Facultății de Medicină din București.
- 23 noiembrie**
1997 – România și Ungaria au fost admise în Consiliul Uniunii Europene ca membre cu drepturi și obligații depline în domeniul educației, instruirii și tineretului.
- 24 noiembrie**
1827 – Jean Francois Champollion a descoperit „cheia” de descifrare a hieroglifelor egiptene.
1920 – a murit poetul Alexandru Macedonski.
1927 – s-a stins din viață I.C. Brătianu, unul din făuritorii României Mari.
1972 – a murit inventatorul și inginerul Henri Coandă.
- 25 noiembrie**
1863 – s-a născut savantul, medicul și bacteriologul Ion Cantacuzino.
- 26 noiembrie**
1826 – s-a născut, în comuna bihoreană Aușeu, Alexandru Roman, ctitorul celei mai vechi catedre universitare românești (din Pesta) și un mare luptător al Bihorului.
- 27 noiembrie**
1867 – s-a născut Grigore Antipa, biolog și zoolog.
1972 – a murit Victor Eftimiu, poet, prozator, dramaturg și publicist român.
1980 – s-a stins din viață, la Micherechi, povestitorul Vasile Gurzău.

Poza săptămânii

„Așe beau oamenii buni...”

Această rubrică este un pamflet și trebuie tratată ca atare

Budapesta

Placă comemorativă
pentru medicul Victor Babeș

Vineri, 18 noiembrie, în curtea Clinicii pentru Copii nr. 1 din Budapesta (str. Bókay János nr. 53–54) va avea loc dezvelirea unei plăci comemorative care păstrează generațiilor viitoare un nume de român: Victor Babeș.

Victor Babeș (1854–1926) a studiat la Budapesta și la Viena, ca bursier al Fundației Gojdu. După examenul de licență, face studii de specializare în mai multe orașe europene. Din 1884 conduce catedra de histologie patologică a Facultății de Medicină din Budapesta. Savant de primă mărime a științei medicale universale, precursor în bacteriologie și infirmologie, descoperitor și inițiator al seroterapiei moderne, Babeș va părăsi în 1888 facultatea de medicină din Budapesta pentru a se stabili la București. A fost profesor de pato-

logie și bacteriologie la Facultatea de Medicină din București și membru al Academiei Române.

Este unul din fondatorii microbiologiei moderne, autor al primului tratat de bacteriologie din lume, „Bacteriile și rolul lor în anatomia și histologia patologică a bolilor infecțioase”, scris în colaborare cu savantul francez A. V. Cornil, în 1885. A adus contribuții deosebit de importante, de renume mondial, la stu-

diul turbării, leprei, difteriei, tuberculozei etc. Prin cercetările sale valoroase asupra antagonismelor microbiene s-a situat printre precursorii ideilor moderne asupra antibioticelor. Activitatea lui Babeș a influențat puternic și dezvoltarea medicinei veterinare. Strâns legat de popor, Babeș a luptat pentru aplicarea cuceririlor științei în scopul îmbunătățirii vieții oamenilor. A studiat cauzele bolilor cu extindere în masă (pelagra, tuberculoza etc.), arătând și rădăcinile sociale ale acestora.

Placa lui Victor Babeș va fi dezvelită de rectorul dr. Tussalay Tivadar și rectorul emerit dr. Sótonyi Péter, cu începere de la ora 10.30. Inițiativa amplasării acestei plăci memoriale îi revine conducerii Universității Semmelweis din Budapesta.

T. Iova

Leta Mare

Etnografi români în Bihor

În zilele de 10–11 noiembrie, la Oradea, s-a desfășurat Sesiunea Anuală a Etnografilor din România, programul căreia s-a sfârșit printr-o vizită la românii din Leta Mare. În organizarea directorului Muzeului Țării Crișurilor, Aurel Chiriac, etnografi români s-au deplasat sâmbătă, 12 noiembrie, în localitatea bihoreană din Ungaria. După informațiile primite de la Gavril Crișan, oaspeții din

România au fost primiți de reprezentanții Asociației Culturale a Românilor din Leta și ai primăriei orașului.

După o masă comună, etnografi au fost călăuziți la biserica greco-catolică, la casa-muzeu a Parcului Național din Hortobágy, respectiv la mormântul Victoriei Irinyi-Vulcan, mama scriitorului român Iosif Vulcan.

R. Pățaș

Apel

Oficiul Autogovernării pe Țară a Românilor din Ungaria solicită pe această cale autogovernările minoritare și asociațiile civile din rândul minorității române din Ungaria să facă propuneri cu privire la conferirea distincției „Pentru Românii din Ungaria”, distincție fondată de AȚRU.

Propunerile trebuie să conțină datele și activitatea persoanei sau comunității recomandate. Propunerile pot fi înaintate pe adresa: Oficiul AȚRU, 5700 Jula, str. Eminescu nr. 1, până la data de 30 noiembrie 2005.

Oficiul AȚRU

Părerile autorilor nu coincid întotdeauna cu opinia Redacției. Responsabilitatea juridică pentru conținutul articolelor publicate în Foaia românească aparține autorilor. Foaia românească nu garantează publicarea textelor nesolicitate de redacție.

Pe copertă: Teatrul de copii din Oradea printre copiii julani
(Foto: Rita Pățaș)

Apateu

„Armonia”
va cânta
în România

Corul „Armonia” din Apateu va concerta la 26 noiembrie, la Săcuieni. Formația corală bihoreană va participa la o manifestare culturală organizată în cinstea poetului maghiar Ady Endre. Cântăreții vor fi însoțiți de dirijorul Gheorghe David. Cu această ocazie, românii din Apateu vor reprezenta regiunea Bihorului din Ungaria, oferind publicului cântece românești și ungurești.

R. P.

**Scrieți-ne la
noua adresă:
foaia@foaia.hu**

Comemorare la Leta Mare

Pe 5 noiembrie, Asociația Culturală a Românilor din Leta Mare a organizat pentru a 12-a oară o întâlnire în memoria lui Iosif Vulcan și familia sa. „Ziua Irinyi-Vulcan” se desfășoară, de fapt, în amintirea a trei personalități românești, numele cărora s-a înscris în istoria localității. Preotul greco-catolic Iustin Popfiu a slujit ani în șir în localitatea bihoreană pentru care credincioșii îl cinstesc anual cu depunerea coroanelor la mormântul părintelui din curtea bisericii. Scriitorul Iosif Vulcan, întemeietorul revistei „Familia”, și-a petrecut anii copilăriei la Leta, în cinstea căruia asociația română a dezvelit o placă comemorativă în centrul orașului. Tot atunci, Victoria Irinyi-Vulcan, mama scriitorului român, este mereu în amintirea locuitorilor, prin mormântul ei și al familiei Irinyi amenajat într-o grădină aparte.

Întâlnirea a început la Primăria orașului, unde Gavril Crișan, președintele Asociației Culturale a salutat oas-

peții la tradiționala manifestare a românilor din Leta, iar primărița Kiss Tiborné a oferit câteva informații generale din viața localității. În mod tradițional, la manifestare au participat și reprezentanții orașului înfrățit Săcuieni (România) și ai Direcției pentru Cultură, Culte și Patrimoniul Cultural Național din Oradea, ai Muzeului Țării Crișurilor, ai revistei „Familia” din Oradea, precum și reprezentanții românilor bihoreni și bichișeni.

După deschiderea festivă de la primărie, oaspeții români și gazdele au vizitat locurile memoriale. S-au rostit cuvântări în cinstea răposăților români. La mormântul preotului Iustin Popfiu și la placa memorială Iosif Vulcan a vorbit directorul Aurel Chiriac de la Muzeul Țării Crișurilor din Oradea, iar la mormântul Victoriei Irinyi a luat cuvântul Gavril Crișan. În semn de recunoștință, participanții la manifestare au așezat jerbe de flori la mormintele înaintașilor lor. Rita Păcaș

Primii pași pentru o fundație comună

Executivul de la Budapesta a adoptat recent o hotărâre guvernamentală prin care partea maghiară stabilește anumite măsuri concrete referitoare la viitoarea Fundație Româno-Maghiară „Gojdu”. Hotărârea 2237/2005 (X. 28.) a fost publicată în numărul 49 din 2005 al Buletinului Oficial. Hotărârea prescrie ca bugetul de stat pe anul 2006 să rezerve 49,5 milioane de forinți pentru cheltuielile de funcționare ale Fundației „Gojdu”, iar 247,5 milioane de forinți vor sta la dispoziție pentru cumpărarea încăperilor necesare pentru amenajarea sediului în Curtea Gojdu, în una din clădirile dintre străzile Király și Dob, aflate în sectorul VII al Budapestei. Evaluând la cursul valutar actual de 250 de fo-

rinți un euro, vom constata că în 2006 partea maghiară va da 200 de mii de euro pentru funcționarea noii Fundații, precum un milion de euro pentru cumpărarea unor încăperi în Curtea Gojdu. Având în vedere prețul imobilelor în centrul Budapestei – cca. 500 de mii de forinți la m2 – acești bani vor folosi pentru cumpărarea încăperilor cu o suprafață de 500 de m2.

Conform Acordului dintre România și Ungaria, cele două guverne vor sprijini financiar Fundația Româno-Maghiară „Gojdu”, alocând anual de la bugetele de stat sume paritare. Se prevede deci ca și Bucureștiul să asigure în 2006 o subvenție similară, sumă care este în jur de 1,2 milioane euro.

E. Iova

„Să știi că, din tot testamentul acesta, nu se va alege nimica!”

La ședința comună a guvernelor României și Ungariei, una dintre problemele discutate a fost cea a Fundației Gojdu. Cele două executive au hotărât înființarea unei fundații, Fundația Româno-Maghiară „Gojdu”, la Budapesta, sub egida căreia vor funcționa Institutul Româno-Maghiar de Parteneriat Strategic, un muzeu și o librărie. Fundația va acorda, anual, bursa

„Emanuil Gojdu”, pentru studenți români și maghiari, cu merite deosebite și venituri reduse. Sediul noii fundații va fi în Curțile Gojdu. Voința de acum 135 de ani a vestitului mecena al culturii și învățământului românesc de pe aceste meleaguri nu are prea multe puncte comune cu proiectele politice româno-maghiare de la începutul secolului al XXI-lea.

Avocatul Emanuil Gojdu a lăsat scris în testament ca averea sa să fie folosită pentru acordarea de burse de studii pentru tineri români care țin de „legea răsăriteană ortodoxă”. În baza prevederilor testamentare, au beneficiat de stipendii și burse tineri români lipsiți de mijloace, studenți, preoți și învățători săraci, dar și familii cu mulți copii și bătrâni nevoiași au primit sprijin material din veniturile fundației. Fundația lui Gojdu a fost una din cele mai mari fundații private din monarhie.

Scopuri diferite

Având în vedere numeroasele articole și cărți publicate pe această temă, am rugat-o pe Maria Berényi, directoarea Institutului de Cercetări al Românilor din Ungaria, să ne fie partaș în încercarea de a înțelege problematica noii fundații.

– În ce măsură va semăna această fundație cu cea înființată de Emanuil Gojdu, cu un secol în urmă?

– De semănat nu seamănă, mai degrabă diferă, pentru că știm că Fundația lui Emanuil Gojdu acorda burse tinerilor români de religie ortodoxă din Transilvania și Ungaria. Această Fundație mixtă româno-maghiară, chiar dacă nu știm nici până la ora actuală despre ce anume vorbim, deoarece nu cunoaștem statutul ei sau curatorul care o va conduce, se știe doar ceea ce am aflat din presă, faptul că se vor acorda burse românilor și maghiarilor care vor fi la studii universitare. Deci, va fi un lucru total diferit de prima fundație. Emanuil Gojdu a avut o altă ideologie, iar această fundație mixtă, cred eu, diferă foarte mult de cea concepută de marele mecena.

– Credeți că este un simbol potrivit numele lui Gojdu pentru a-l folosi în cazul unei astfel de fundații comune?

– Dacă numele lui Gojdu în această relație româno-ungară se folosește ca emblemă, atunci eu cred că da. Dar aceasta este numai o

teorie căci, v-o spun încă o dată, nu cunoaștem nimic despre noua Fundație. Iar Gojdu a conciliat și pentru cultura română și pentru cultura maghiară, deci el într-adevăr a activat pentru înțelegerea românilor și ungarilor. În acest context, numele lui ar fi potrivit pentru așa ceva, ca aceste două culturi să se întâlnească într-o simbioză, într-o Europă unită. Dar, ce se va alege din acest lucru, nu știu. Vom vedea după cum va funcționa această fundație, dacă ea este demnă de numele lui Gojdu, ori ba.

Fundații peste fundații

– Aveți informații ce va însemna și ce va cuprinde Muzeul Memorial „Gojdu”, Librăria și Institutul Româno-Maghiar Strategic „Gojdu”, care sunt tot în planul comun al celor două guverne?

– Nu am nici un fel de informație. În revista „Cotidianul” din 25 octombrie a.c., sunt intervievați pe această temă cei doi miniștri de cultură, Adrian Iorgulescu și Bozóki András. Și, din moment ce acești miniștri ai culturii nu au nici habar cum va funcționa această fundație, ce scop va avea ea, atunci eu n-am de unde să știu nimic concret despre acestea.

– În România, la Sibiu, există o Fundație Gojdu, care se declară continuatoarea celei înființate la Budapesta de Emanuil Gojdu. Există legături între aceste „fundații”, aceste inițiative?

– Eu nu văd nici o legătură și nici o colaborare între acestea. Știm că în 1996, la Sibiu, din inițiativa regretatului Mitropolit Antonie Plămădeală s-a înființat această fundație care, prin statutul ei, s-a declarat ca fiind continuatoarea Fundației „Gojdu”.

(Continuare în pag. a 4-a)

O poartă de suflet spre românii din Ungaria

Legăturile oficiale ale orașelor Iula și Arad, precum și ale județelor Bichiș și Arad au început imediat după 1990. În cei 15 ani acestea s-au intensificat și s-au răspândit aproape în toate domeniile, de la viața publică până la învățământ sau turism. Vinerea trecută, la 11 noiembrie, a fost prezent la Iula un grup de cadre universitare din România care a vizitat Episcopia Ortodoxă Română, Autogovernarea pe Țară a Românilor din Ungaria și Liceul „N. Bălcescu”. În delegație s-a aflat și prefectul Aradului, **dr. Cristian Stragea**, pe care îl știm preocupat de problemele românilor din Ungaria. Cu acest prilej domnia sa a avut amabilitatea de a ne adresa câteva cuvinte.

– Trebuie să vă mărturisesc că în aceste zece luni de când sunt prefect n-am fost în nici o altă țară străină, decât în Ungaria, despre care nici nu pot să spun că îmi este străină, pentru că am aici mulți prieteni, atât la Seghedin sau Budapesta, cât și la Iula. În această perioadă am fost la Iula cred că de cinci ori, prima ocazie fiind la balul românesc pe țară, organizat de AȚRU, apoi am mai fost la un schimb de experiență cu conducerea spitalului din Iula, precum și la întâlnirea din septembrie a comunității românești de aici cu ministrul de externe al României. Azi am sosit la Iula cu o companie care mă onorează foarte mult, fiind vorba de rectori renumiți din întreaga Transilvanie, conduși de doamna rector **dr. prof. univ. Lizica Mihuț**, de la Universitatea „Aurel Vlaicu” din Arad. Mă simt tot mai bine la Iula, pentru că deja am tot mai multe cunoștințe. Totodată constat cu multă bucurie că

dr. Cristian Stragea,
prefectul Aradului

foarte multe probleme sunt în curs de rezolvare, situații care de-a lungul timpului nu și-au găsit rezolvarea, iată astăzi găsim înțelegere și deschidere din partea autorităților maghiare.

– Cum vreți să fructificați aceste relații bune?

– Așa cum pentru românii din Iula, Aradul este o poartă spre România, tot așa pentru arădeni și pentru toți românii din România, Iula este o poartă de suflet spre

românii din Ungaria. Îmi doresc foarte sincer și serios să mă interesez în ceea ce privește susținerea școlilor românești din Ungaria, care au nevoie de susținere financiară și material didactic. Știu că sunt aici câteva școli care se confruntă cu probleme mai serioase, având în vedere că este vorba despre niște comunități mai mici. Sunt convins că împreună, români și maghiari, vom găsi soluții înțelepte ca să sprijinim exprimarea culturală a fiecărei comunități. Este credința mea că felul în care un stat majoritar reușește să susțină o comunitate etnică, cu resurse financiare sau produse materiale, prin modul în care statul arată această generozitate, arată într-adevăr un grad de civilizație. Atât România, cât și Ungaria aspiră foarte serios la civilizația europeană.

– Așezând pe primul loc problema școlii, înseamnă că privești spre tineret, spre urmași. Ce viitor vedeți pentru această comunitate?

– Cred cu tărie că școala întotdeauna trebuie să fie în topul preocupărilor noastre. Un copil este ca o imagine pe indigo. Ce fel de educație primește, așa adult va fi. Dacă are parte de o educație bună va fi un cetățean respectabil, care este conștient de cultura lui, de valorile poporului său. Spre un astfel de viitor trebuie să tindem.

E. Iova

„Să știi că, din tot testamentul acesta, nu se va alege nimica!”

(Urmare din pag. a 3-a)

Dar din punct de vedere juridic, să zicem așa, nimeni nu a legalizat-o. Din punct de vedere moral, ecleziastic s-a spus la Sibiu că „suntem continuatoarea Fundației Gojdu”, dar nu s-a legalizat nimic din punct de vedere juridic. Iar noua fundație nu știu dacă o va include, dacă se va lua în considerare existența acesteia. Și, problemele s-ar putea complica și mai mult, la o adică, dacă se iau în considerare și cele două Fundații Gojdu din Oradea.

La sfârșitul acestei luni, cu ocazia simpozionului științific din 26–27 noiembrie al Institutului de Cercetări al Românilor din Ungaria va apărea o nouă carte despre Fundația Gojdu cu titlul „Moștenirea lui Gojdu în presa română și maghiară (1995–2005)”, scrisă de Maria Berényi. Acest volum cu siguranță va da răspunsuri la multe dintre întrebările legate de această chestiune, important ar fi să fie și citită, studiată de cei care doresc să țină trează amintirea lui Emanuil Gojdu.

Presimțiri negative

Simțind că se apropie clipa morții, grav bolnavul Emanuil Gojdu, în ziua de 4 noiembrie 1869, își face renumitul său testament, prin care se crea fundația sa. Martorii lui testamentari mărturiseau despre acest moment următoarele: „Atunci zise Gojdu către noi numai atâta, că ar vrea peste o sută de ani să se scoale din mormânt, ca să vadă ce

s-a ales de testamentul lui...” Oare dacă ar vedea că se discută azi despre mai multe fundații Gojdu, cu scopuri și concepții diferite, ce ar crede marele Emanuil Gojdu despre urmașii urmașilor săi?

– Credeți că românii din Ungaria de azi vor avea vreun beneficiu din noua Fundație Româno-Ungară Gojdu? – am insistat la doamna Berényi.

– Nu știu ce va fi. Dar pot să vă spun că, după părerea mea, de ce ar trebui să aibă. Fundația Gojdu și Emanuil Gojdu a luptat pentru drepturile minorității românești din Ungaria și pentru românii din Ardeal. Iar această fundație comună, după ce se va constitui, în primul rând minoritarii români din Ungaria și minoritarii maghiari din România ar trebui să beneficieze, pentru că scopul, emblema acestei fundații așa ar deriva. Dar în ultimul deceniu, de când s-a reactivat, să zicem așa, subiectul Gojdu, comunitatea românilor din Ungaria, precum nici o instituție românească din țară nu a fost consultată nici de către Guvernul României, nici de către cel al Ungariei. Tot ce știm am aflat din presă.

În ziua morții lui Gojdu, la 3 februarie 1870, la deschiderea și citirea testamentului marelui mecena, unul dintre martorii exclamă: „Să știți măi Pușcariule că din tot testamentul acesta și din fundațiunea lui Gojdu nu se va alege nimica!”

Eva Iova

Expoziția artiștilor plastici români

După cum v-am mai informat în paginile Foii românești, în această perioadă, orașele Arad și Orosháza vor organiza conferințe și expoziții artistice comune. Seria de evenimente intitulate „Artă fără frontiere” va începe la Orosháza cu expoziția artiștilor plastici și fotografi din Arad. La ediția a treia a conferinței din 18 noiembrie vor fi dezbătute temele: Valori ale județelor Arad și Bichiș – „Interferențe”, Conexiuni artistice ale artei fotografice.

În cadrul manifestării organizată de Asociația Rela-

țiilor Culturale și Uniunea Artiștilor Plastici din România, filiala Arad, vor expune – la Galeria Municipală din strada Thék nr. 1 din Orosháza – 7 artiști fotografi și 26 de artiști plastici, printre care *Francisc Baranyai, Onisim Colta, Ioan Kett Groza, Mihai Păcurar, Dumitru Șerban, Iosif Stroia, Ioan Tolan* și mulți alții. Expoziția artiștilor plastici și fotografi din Arad va fi vernisată la ora 18.00 de criticul de artă *Szekernyés János*, membru al Uniunii Artiștilor Plastici din România.

R. Pătcăș

Conferința lingvistică

O conferință despre multilingvism și păstrarea identității în Bazinul Carpatic va avea loc marți, 22 noiembrie, la sediul Academiei Maghiare din Budapesta. La conferința organizată de Institutul Lingvistic și Institutul de Cercetare al Minorităților Naționale din cadrul Academiei Maghiare va susține o prelegere și cercetătoarea *Ana Borbély*, cu titlul „Păstrarea limbii, bilingvism sau schimbarea limbii – Alegerea limbii de către minoritățile din Ungaria la început de secol XXI”.

T. Iova

www.fundatiagojdu.ro

Un site cu informații despre istoricul Fundației Gojdu, unde mai puteți citi statutul fundației, testamentul lui Emanuil Gojdu, precum și despre cei mai renumiți bursieri ai Fundației Gojdu

Simpozion științific la Julia

Cea de-a XV-a ediție a simpozionului științific, organizat de Institutul de Cercetări al Românilor din Ungaria, va avea loc în zilele de 26–27 noiembrie, la Centrul Cultural Român din Julia. Programul celor două zile va fi următorul:

26 noiembrie

10.30: Cuvânt de deschidere – Maria Berényi, director

10.40: Grigore Ploșteanu: Atitudinea guvernului de la Pesta față de revoluția din Țara Românească (iunie-septembrie 1848)

11.00: Rodica Colta: Doi cărturari arădeni, foști studenți la Budapesta: Ioan și Coriolan Petran

11.20: Cornel Sigmirean: Rebreanu, student la Academia Militară Ludovica și ofițer la Julia

11.50: Vernisarea expoziției Liviu Rebreanu la Centrul de Documentare și Informare al Autoguvernării pe Țară a Românilor din Ungaria

12.30: Depunerea coroanelor de flori la busturile lui Liviu Rebreanu și Moise Nicoară

13.30: Masa de prânz

14.30: Ion M. Botoș: Comunitatea românească din Transcarpatia

14.50: Constantin Mălinaș: Iconografia Emanuil Gojdu

15.10: Ileana Mureșanu, Liana Pop, Victoria Moldovan: Dificultăți în folosirea românei de către vorbitorii altei limbi materne sau oficiale

15.50: Ana Borbély: „Așe-i zâsa” – Expresivitatea limbii române vorbită în Ungaria

16.10: Emilia Martin: Rolul apotropaic al apei în tradițiile românești din Ungaria

16.30: Traian Trifu Căta: Oare vor dispărea românii din Voivodina în anul 2050?

17.10: Maria Gurzău Czeglédi: Rolul Institutului de Cercetări al Românilor din Ungaria în învățământul minoritar

17.30: Prezentarea publicațiilor Institutului, apărute în 2005

27 noiembrie

09.00: Gheorghe Santău: Lucian Boia: Jocul cu trecutul – Istorie între adevăr și ficțiune

09.20: Alexandru Ardelean: Despre viața și activitatea lui Mocsáry Lajos

09.40: Stela Nicula: Fenomenul magic în societatea tradițională

10.30: Tiberiu Herdean: problema autenticității în viziunea romancierilor interbelici

10.50: Elena Csobai: Comunitatea românească din Julia în epoca interbelică

11.10: Maria Berényi: Învățământul confesional românesc din Ungaria în secolele XIX–XX

11.30: Discuții, cuvânt de încheiere

**Institutul
Cultural
Român**

www.icr.ro

De la adevăr științific la fobie

Despre gripa aviară, puțin altfel

Teodor Petrușan din Julia este medic veterinar zonal la Vest (Vésztő), Okány și Körösújfalu. A terminat Facultatea de Medicină Veterinară la București. După încheierea studiilor s-a întors acasă și a pornit o afacere familială, rămânând în strânse legături cu România și cu colegii din București. De ceva timp, boala numită „gripa aviară” (gripa păsărilor) ține în alertă toată Europa. L-am căutat pe dr. Petrușan să ne dea informații utile în legătură cu această boală a animalelor, dar și pentru a discuta despre anii studenției, legăturile lui cu România.

– *Domnule doctor, ați terminat Facultatea de Medicină Veterinară la București. Cu ce amintiri ați rămas din anii studenției?*

– Am început facultatea în anul 1984 ca bursier al statului maghiar, terminându-mi studiile în anul 1989. De studenție în general ce se poate spune? Sunt anii cei mai frumoși ai vieții, chiar dacă au fost în vremea lui Ceaușescu. Dar sunt cei mai frumoși ani din viața mea. Cu frigul, cu necazurile, cu tot ce a fost acolo, ce se știe, se aude, a fost frumos și de neuitat...

– *Ați terminat Liceul „N. Bălcescu” din Julia. Cum de v-ați gândit să vă înscrieți la București?*

– Pe atunci se dădeau examene de admitere la mai multe facultăți din străinătate, la sfârșitul semestrului I din clasa a XII-a. Se puteau face înscrieri la facultăți din Dresda, Moscova, București, etc. S-a dat examenul de admitere, și am reușit. Am fost 19 concurenți și eu am intrat la Facultatea din București. Primul gând a fost să dau admitere și la Budapesta, și mă gândeam că o să văd eu ce fac după aceea. Ei, din „mai văd eu”, am rămas la București, n-am mai dat examen la Budapesta. Mi-a trecut prin minte să mă transfer după primul an, dar m-am simțit atât de bine încât m-am decis să rămân. Și nu-mi pare rău.

– *Despre facultate ce impresii aveți? Cum ați reușit să vă acomodați acasă după anii studenției?*

– Eu ca bursier al statului maghiar, deci trimis cu bursă la București, n-am avut probleme cu recunoașterea diplomei, n-am fost nevoit să dau nici un examen de diferență. Facultatea a fost puternică, cu renume pe atunci în Europa. Mai târziu, în anul 1988, a fost încorporată în Institutul Agro-

nomic. La nivel practic, facultatea a dat foarte mult, dar teoretic mi-a fost foarte greu. După terminarea facultății, anul stagiar, deci primul an ca medic veteri-

dr. Teodor Petrușan

nar, l-am făcut la Combinatul Agricol de la Mezöhegyes. Greutăți am avut numai datorită faptului că m-am exprimat cam greu în limba maghiară, dar în rest n-am avut necazuri.

– *Cu privire la meseria pe care o practicați, v-au învățat un anumit fel de tratament al animalelor, al diferitelor boli în România, iar în Ungaria presupun că v-ați întâlnit cu aceleași tratamente, aceleași medicamente, dar sub alte denumiri. Aceasta n-a reprezentat o problemă?*

– Într-adevăr așa este, a fost cam dificil. Însă, mereu ne uităm la substanța activă. Pe lângă aceasta, denumirea comercială a medicamentelor în scurt timp s-a generalizat. Primele luni au fost puțin problematice, dar m-am uitat la substanța activă și pe baza acesteia am găsit produsul de care aveam nevoie, chiar dacă aici avea o anumită denumire, iar în România alta. Dar, pe atunci, cele mai bune medicamente erau produse externe, fabricate sau de Bayern, sau de firme olandeze, ori franceze.

– *Această problemă mai persistă și acum, adică diferența de denumiri?*

– Globalizarea a avut un

efect bun, adică aceleași medicamente se găsesc și la noi, și în România. Aceleași medicamente, sub aproape aceleași denumiri se găsesc în ambele țări. Diferența se simte poate la prețuri.

– *Sunteți, în același timp, și om de afaceri. Aveți o fermă lângă Micherechi, unde creșteți și vindeți miei. Cum vă descurcați în lumea afacerilor?*

– Destul de bine. Prin aceasta îmi fructific relațiile mele cu România, de unde, de fapt, provin marea majoritate a animalelor. Avem o firmă familială, și firma aceasta face import de miei din România, de pe întregul teritoriu, de la Constanța, Galați, Tulcea, Ialomița, Timișoara, Buziaș, Arad, etc. La fermă îi îngrășăm, îi punem puțin la punct, iar după o perioadă scurtă îi vindem în Italia, Grecia, Bosnia, Austria, Franța, și alte țări.

– *Ați pomenit de unele județe din România despre care se știe că au fost afectate de gripa aviară. Ca medic veterinar ați fost prin zonă?*

– Ca medic veterinar n-am fost, dar ca om de afaceri am trecut pe acolo. Ce să vă spun despre lucrul acesta? E destul de popularizată treaba cu gripa aviară. Și acolo sunt niște măsuri: dezinfecții și dezinfecții. De la Slobozia spre Tulcea, pe o distanță de aproximativ 250 km, din 50 în 50 de kilometri sunt filtre de dezinfecție. Interesant că mi s-au adus miei din comuna Baia, care este la 15–20 km de la focarul unde a izbucnit gripa aviară. A fost o atmosferă atât de aiurită, încât și mieii era să-i oprească, să nu părăsească zona. Aceasta cu toate că mieii n-au nici o legătură cu boala. După câteva zile însă s-a lămurit treaba, iar după dezinfectarea autovehiculelor am primit transportul de miei. În rest, am vorbit cu specialiști din zonă, cu medici veterinari. Ei au o anumită părere, iar ziarele o altă părere.

– *Se face o zarvă destul de mare pe plan național, în România, cât și pe plan internațional în legătură cu această problemă. Unele zvonuri sunt mai sumbre, altele mai puțin alerte. Care ar fi situația reală?*

– Nu trebuie bagatelizată problema. Ea există. Există gripa aviară, virusul denumit H5N1.

(Continuare în pag. a 11-a)

Cum poți afla voia Domnului? (III)

Cum ne călăuzește Dumnezeu astăzi? Cum poate El, care este spirit invizibil și atotputernic, să-și comunice intențiile omului, care este carne și sânge? Există câteva reguli practice pentru aflarea voii lui Dumnezeu: învățătura Cuvântului, calea rugăciunii, circumstanțele providențiale, sfatul altor creștini, și iată acum ultimele două reguli practice, bunul simț și vocea lăuntrică.

Bunul simț

Dumnezeu a dăruit oamenilor ceea ce noi numim „bunul simț”. El se așteaptă să-l folosim. În căutarea noastră după voia Domnului nu ne dăm seama că uneori Dumnezeu preferă să tacă. El vrea ca să decidem noi singuri.

Unii oameni umblă zi de zi într-o ceață a nesiguranței, îngrijorându-se ce meserie să-și aleagă, ce fel de mașină să-și cumpere, la ce școală să se ducă, etc, etc. Dumnezeu ne-a lăsat o măsură de libertate în care trebuie să acționăm singuri călăuziți de dragostea pentru El și de grija pentru aproapele. La prima vedere, s-ar părea mai spiritual să căutăm călăuzirea Domnului și să așteptăm un semn din partea Lui, decât să mergem și să facem lucrul care ni se pare cel mai potrivit. Nu uitați însă că Dumnezeu ne-a dăruit deja un instrument de lucru: o minte înnoită și sfințită. Cum ni s-a spus să-L iubim pe Dumnezeu „cu tot cugetul” (Matei 22:37), Dumnezeu dorește ca noi să ne folosim mintea. El ne-a dat o bună porție de călăuzire atunci când ne-a înzestrat cu o minte care poate să gândească.

În multe probleme despre care Biblia nu ne spune nici da nici nu, Dumnezeu vrea să hotărâm după inteligența pe care ne-a dat-o. Trebuie să ne socotim bine, să cântărim alternativele, să analizăm situațiile și să ajungem la decizii corecte.

Putem deci să cunoaștem voia lui Dumnezeu prin citirea Cuvântului, pe calea rugăciunii, prin forța împrejurărilor, ascultând de sfatul altora sau folosind inteligența cu care ne-a înzestrat Dumnezeu. Și încă ceva...

Vocea lăuntrică

Vocea lui Dumnezeu se poate face auzită, dar nu întotdeauna se întâmplă așa. Când Izabela era pe urmele lui Ilie, profetul a avut ne-

voie să audă glasul divin și l-a auzit. Nu era în vântul puternic, nici în cutremurul de pământ și nici într-un vârtej de foc; era însă în susurul blând și subțire, în șoapta duioasă (1 Regi 19:11-18). Ilie a auzit vocea Domnului.

Unii dintre voi știți ce înseamnă să simți un impuls irezistibil, imposibil de explicat altora. Oricât ai încerca să-l ignori, el te urmărește! Se ține scai de tine. Poate că ai simțit că trebuie să te duci să vizitezi pe cineva, sau că trebuie să te rogi pentru o anumită persoană, sau să stai de vorbă cu cineva și să-i atragi atenția despre o greșeală. Nu știi cum de ți-a venit ideea aceea, dar te urmărește parcă o voce interioară care ți-o repetă. Dumnezeu îi călăuzește uneori pe copiii Săi și astfel. Nu spun că trebuie să ne lăsăm mânați de orice impuls de moment, dar cred că, dacă păstrăm o stare de supunere și dorința de a face voia Domnului, li vom auzi uneori vocea venind din lăuntrul nostru, într-un „susur blând și subțire”.

Duhul Sfânt ne face să înclinăm spre un anumit curs de acțiune. De exemplu, un tânăr participă la o conferință misionară. Acolo aude câțiva misionari din Africa povestind despre pășaniile lor. Dintr-o dată simte lăuntric îndemnul de a merge și el să dea o mână de ajutor pentru mântuirea milioane de africani care strigă după ajutor. Sentimentul vine peste el ca o presiune irezistibilă. Este lucrarea Duhului Sfânt care îi vorbește dinăuntru, stăruitor, convingător.

La sfârșitul acestui studiu despre aflarea voiei lui Dumnezeu putem trage două concluzii:

1) Uneori, Dumnezeu călăuzește oameni diferiți prin mijloace și căi diferite. Fiecare călăuzire este la fel de validă și de importantă. O astfel de călăuzire este cu privire la lucruri despre care Biblia nu are o învățătură

clară sau categorică. Aduceți-vă aminte că, slujind aceluiași Dumnezeu, doi oameni aflați în circumstanțe asemănătoare au luat decizii contrare. Neemia a acceptat o escortă armată din partea regelui persan pentru paza în drumul spre Ierusalim (Neemia 2:9), în timp ce lui Ezra așa ceva i s-a părut o jignire la adresa lui Dumnezeu și o proastă mărturie despre atotputernicia divină (Ezra 8:22). Amândoi acești oameni au fost justificați în atitudinile lor și au făcut „voia Domnului”, devenind instrumente în refacerea spirituală și fizică a Israelului.

2) Uneori Dumnezeu ne vorbește prin semne vizibile, dar aceasta nu este norma, ci excepția. Pe vremea când israeliții se aflau sub apăsarea madianită, lui Ghedeon i s-a arătat un înger care i-a spus că este alesul prin care Dumnezeu vrea să-și izbăvească poporul. Ghedeon s-a îndoit și a cerut o dovadă vizibilă. El a pus un sul de lână afară peste noapte și a cerut ca să se vadă a doua zi că sulul este umez, iar pe pământul din jur să nu cadă rouă. Îndărătica lui necredință l-a făcut apoi ca să ceară ca a doua zi fenomenul să se întâmple invers: pământul să fie acoperit de rouă și sulul să fie uscat. (Jud. 6:36-40).

Țineți cont că Dumnezeu

îi vorbea deja clar prin viu grai. De fapt, el începuse să asculte și sunase din trâmbiță pentru adunarea oștirii. Știa ce avea de făcut, dar avea încă îndoieli că Dumnezeu l-a ales tocmai pe el pentru o așa mare înfăptuire. El a cerut o confirmare în plus. Semnele exterioare nu sunt dovadă de o mai mare spiritualitate. Dimpotrivă, ele scot în evidență o credință slabă și o lipsă de sensibilitate spirituală.

Și un ultim sfat: când vei căuta să afli voia lui Dumnezeu într-o anumită problemă, vei face foarte bine dacă vei căuta să folosești cât mai multe dintre cele șase căi enunțate mai sus. La urmă, ia cea mai bună hotărâre din ceea ce ți s-a descoperit și încrede-te că aceea este expresia voii lui Dumnezeu pentru viața ta. De multe ori, ți se va cere să pășești înainte prin credință. În viața mea au fost ocazii când mai multe variante păreau la fel de bune. Parcă, una era puțin mai bună ca celelalte. N-am avut nici un fel de răspuns categoric din partea Domnului. Atunci, am luat hotărârea să urmez varianta care mi s-a părut mai bună și am continuat să mă rog Domnului să-mi corecteze calea prin „politica ușilor închise și deschise”. Am pășit înainte cu cugetul împăcat și cu

convingerea că Dumnezeu (care mă iubește) mă va opri dacă voi apuca pe o cale dictată doar de umana mea ignoranță.

F.B. Meyer, un predicator englez din secolul trecut tocmai se întorcea acasă după o lungă călătorie pe mare. Noaptea era furtunoasă și intrarea în port părea foarte strâmtă. Era o noapte foarte întunecată. Meyer i-a spus căpitanului: „Cum știi cum să te strecoři în port?” Căpitanul i-a răspuns: „Vezi luminițele alea trei de pe țărm?” Când toate se află pe aceeași linie, nu mai schimb direcția, ci merg drept înainte.” În mod asemănător, dacă glasul lăuntric, principiile Scripturii și circumstanțele exterioare vor fi toate la unison, putem merge înainte.

Fie ca să umblăm în credincioșie, dorind nu numai să ajungem să cunoaștem voia Domnului, ci și să o împlinim și cu fapta. Înainte de toate însă, trebuie să fim siguri că ne-am făcut, prin credința în Cristos, fii și fiice în familia divină. Ioan 1:12 spune:

„Dar tuturor celor ce L-au primit, adică celor ce cred în Numele Lui, le-a dat dreptul să se facă copii ai lui Dumnezeu.” Iar în 1 Ioan 2:17 citim: „Cine face voia lui Dumnezeu rămâne în veac.”

(Sfârșit)

Sursa: roboam.com

Invitație la botez

Invităm pe toți cei ce vor să se bucure împreună cu noi, în 27 noiembrie, la botezul a patru persoane din Chitighaz. În cadrul serviciului special de botez, Cuvântul lui Dumnezeu va fi propovăduit de pas-

tori din Ungaria. Serviciul divin va începe după-masă, la ora 15.00. Așteptăm cu mult drag toți cei dornici după Evanghelie.

Biserica Baptistă din Chitighaz

Valentin Popovici

Comoara noastră

Noi n-avem aur pământesc
Nici moșteniri ce se-nvechesc,
Dar mai bogați pe lume nu-s,
Comoara noastră e Isus.

Noi n-avem scuturi, nici săgeți
Să apere a noastre vieți,
Dar nu-i alt mers mai curajos,
Nădejdea noastră e Cristos.

Noi n-avem săbii de război,
Și nici puteri lumești cu noi,
Dar nu-i tărie mai presus,
Puterea noastră e Isus.

Noi n-avem nume lăudat,
Nici tron înalt, nici loc bogat,
Dar nu-i alt chip mai luminos,
Mărirea noastră e Cristos.

Noi n-avem ținte și dorinți,
Ce pun pe alții-n suferinți,
Dar nu-i un adevăr mai dus,
Solia noastră e Isus.

Și pentru tot ce-am fi lucrat,
Mai bun și vrednic și curat
Noi n-așteptăm nici un folos,
Răsplata noastră e Cristos.

Din biblioteca creștinului

Copiii și piersicile

Întors seara târziu de la un târg de departe, de unde adusesse, între altele, și un coș cu o minunăție de piersici, un țăran își puse în gând să-i încerce pe cei patru feciori ai săi. Chemându-i la el în dimineața următoare, le arătă coșul și-i lăsă mai întâi să se minuneze de frumusețea acelor fructe, cum nu prea creșteau prin partea locului, apoi dăruî fiecareia câte o piersică, lăsându-i să-și vadă de ale lor. Pe la apusul soarelui, întorcându-se de pe unde fusese cu treburi, îi chemă pe toți patru în tindă și prinse a-i iscodi:

– La zi, tu ce-ai făcut cu piersica ta? l-a întrebat întâi pe cel mai mare.

– M-am grăbit de-am mâncat-o, tătucă, și îți mulțumesc, că tare a fost bună! Dar știi ce m-am gândit? Dacă aș lua sămburele și l-aș îngropa cu grijă în spatele casei, udând locul, oare nu s-o prinde și în pământul nostru așa minunăție de piersic? Și m-am și pus pe treabă...

– Bine ai făcut, băiatul tatii! Se vede că tu o să ajungi un bun gospodar. Dar tu ce-ai făcut cu piersica ta? îi zise celui de-al doilea.

– Pai, am mâncat-o... A fost așa de dulce, de fragedă și de parfumată...

– Ai mâncat-o și gata?

– Ba, după ce-am aruncat sămburele și m-am lins pe degete, i-am mai cerut maichii una, că prea a fost bună...

– Fiule, fiule, ai grijă și păzește-te de lăcomie, că lacomul mai mult păgubește și leneșul mai mult aleargă! îl dojeni tatăl cu întristare. Dar ție ți-a plăcut piersica, a fost bună? l-a iscodit țăranul și pe cel de-al treilea fecior.

– Nu știu... zise acesta, ridicând cam stânjenit din umeri.

– Cum nu știi?! Da' ce-ai făcut cu ea?

– Păi... am vândut-o. M-am dus cu ea în drum și am dat-o bine, cu zece bani...

– Ehe, fiule, se vede că tu o să ajungi mare negustor. Bagă însă de seamă, că nu toate sunt de vânzare în viață, mai ales ceea ce ai primit de la părinți!

În cele din urmă, țăranul îl întreabă și pe cel mai mic:

– Dar ție, ți-a plăcut piersica?

– Nici eu nu știu, tătucă...

– Cum, și tu ai vândut-o?

– Nu, tătucă, n-am vândut-o. Eu m-am dus pe la prietenul meu de peste drum, care-i tare bolnav, și i-am dat-o lui, să aibă și el o bucurie, că poate se mai înzdrăvenește puțin...

Cu lacrimi în ochi, tatăl își luă copilașul pe genunchi și-i spuse, sărutându-l pe creștet:

– Nu știu ce te vei face tu în viață, dar se vede treaba că vei fi un bun creștin, iar asta prețuiește mai mult decât toate!

Hram la biserica din Chitighaz

În ziua de 8 septembrie, credincioșii ortodocși sărbătoresc pe Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil. Câteva dintre locașurile noastre de închinare ortodoxe prăznuiesc și ele, ca hram, această sărbătoare. Una dintre ele este biserica ortodoxă românească din comuna Chitighaz.

Credincioșii de aici, la fel ca cei din Micherechi, s-au gândit însă să-și sărbătorească hramul bisericii lor într-una din duminicile cele mai apropiate de această sărbătoare. Astfel ei au ales prima duminică de după 8 noiembrie, cea de-a XXV-a după Rusalii.

În această zi numeroși credincioși s-au adunat ca să participe la Sfânta Liturghie săvârșită de părintele Florin Olteanu, parohul locului, pr. vicar Pavel Ardelean și preoții dr. Constantin Rus, decanul Facultății de Teologie Ortodoxă din Arad, Aurel Bonchiș și Dan Nicolae, slujitori ai bisericii din cartierul Șega II din Arad.

Răspunsurile Sfintei Liturghii au fost date de către corul bisericii arădene din Șega II, cu hramul „Pogorârea Sfântului Duh”, dirijat de maestrul Gheorghe Flueraș și Puiu Sabău.

T. Iova

A fost înscăunat noul Mitropolit al Ardealului

Ceremonia de întronizare s-a desfășurat în cadrul Sfintei Liturghii arhieresti oficiate de PF Teotist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, împreună cu majoritatea membrilor Sfântului Sinod, între care se număra și PS Sofronie, Întâistătătorul

tar al Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, a dat citire gramatei patriarhale.

PF Părinte Patriarh Teotist i-a înmănat apoi gramata patriarhală ÎPS Laurențiu Streza. Imediat după acest moment, PF Pă-

pentru cei neascultători și răzvrătiți să o folosești ca toiag de certare, toiag de îndreptare. Vă ofer din partea Sf. Patriarhii engolpion și cruce, care au valoarea lor atât pentru că sunt de la Patriarhul Miron Cristea, cel dintâi patriarh al nostru, cât și pentru că sunt lucrate în atelierele Sf. Patriarhii. Vrednic este!”

PF Patriarh Teotist a rostit apoi o cuvântare în care a subliniat importanța evenimentului, precum și vrednicia noului Mitropolit al Ardealului și Arhiepiscop al Sibiului.

În cuvântarea susținută după întronizarea noului Mitropolit al Ardealului, PF Patriarh a evidențiat responsabilitățile pe care le are de acum înainte ÎPS Mitropolit Laurențiu și și-a exprimat încrederea că își va îndeplini această misiune cu vrednicie.

La rândul său, IPS Laurențiu Streza, Mitropolitul Ardealului și Arhiepiscopul Sibiului, și-a exprimat bucuria și onoarea de a fi numit în această demnitate bisericească. De asemenea, ÎPS Mitropolit i-a asigurat pe toți membrii Sfântului Sinod și pe credincioși că va urma exemplul de vrednicie al predecesorilor săi din scaunul Mitropoliei Ardealului.

Toma Iova

Foto: Rompress

Episcopiei Ortodoxe Române din Ungaria.

Procedura de investire a noului Mitropolit al Ardealului a început după Sfânta Evanghelie cu citirea decretului prezidențial pentru recunoașterea ÎPS Laurențiu Streza în funcția de Mitropolit al Ardealului și Arhiepiscop al Sibiului. PS Vincențiu Ploieșteanul, episcop vicar patriarhal și se-

rinte Teotist i-a oferit ÎPS Laurențiu cârja arhierască și insignele mitropolitane, engolpionul și crucea: „Iubite IPS Mitropolit dr. Laurențiu, al Mitropoliei Ardealului și Arhiepiscopiei Sibiului, primește cârja aceasta ca să păstorești turma lui Hristos cea încredințată și celor ascultători să le fie, prin frația Voastră, toiag de reazem și de întărire, iar

A început Postul Crăciunului

Pe 15 noiembrie a început Postul Crăciunului. Acest post, care ține 40 de zile, a fost rânduit de către Biserica Ortodoxă pentru a întâmpina cu pregătirea cu-

venită Nașterea Mântuitorului Iisus Hristos. Părintele arhimandrit Teofil Pârâian de la Mănăstirea Brâncoveanu – Sâmbăta de Sus, a spus următoarele despre semnificațiile acestei perioade de post: „odată cu gândurile noastre ne angajăm și la o disciplină în ceea ce privește hrana, pentru că așa e rânduiala Bisericii noastre. Ne folosim numai de hrană vegetală și în zilele hotărâte pentru dezlegare la pește, folosim și pește, și untdelemn cât se poate. Postul nu trebuie să fie o faptă izolată. Nu se poate spune că dacă

ai postit ai realizat ceva și că nu trebuie să mai realizezi și altceva.

Postul îl avem ca o faptă care se adaugă la celelalte fapte bune ale vieții noastre prin care crește credința noastră. Este un post luminos, pentru că ne pregătim pentru o bucurie.

În postul Crăciunului sunt numai pomeniri ale bucuriei, ale nădejzii de bucurie, ne gândim la Întruparea Fiului lui Dumnezeu, ne gândim la Maica Preacurată, ne gândim la Dreptul Iosif ales de Dumnezeu pentru a

fi ocrotitor al Domnului Hristos. Postul are doar rostul să ne pună cu mai multă grijă în atenție evenimentele pe care le așteptăm, ne gândim la bunătatea lui Dumnezeu, ne gândim la iubirea lui Dumnezeu Tatăl Care L-a trimis pe Fiul Său în lume, ne gândim la iubirea Fiului lui Dumnezeu care, pentru noi și pentru a noastră mântuire, S-a întrupat de la Duhul Sfânt și din Fecioara Maria și S-a făcut Om, și a venit în lume Să se nască, și să crească, și să ne mântuiască”.

„Dintre toate armele creștinului, una singură are putere să treacă peste toate cursele vrăjmașului și aceasta este smerenia”.

Sf. Antonie cel Mare

Schimbați...

...câte o literă în fiecare cuvânt de mai jos în așa fel ca să primiți nume de animale.

a)	b)
mărar _____	făină _____
seu _____	ramă _____
cioată _____	corp _____
prun _____	pâine _____
mână _____	cap _____
paște _____	sac _____
ură _____	maskă _____
parc _____	vară _____
varză _____	cui _____

Dezlegarea:

(b) găină, rață, corb, căine, cal, rac, muscă, vacă, pui
(a) măgar, leu, cioară, păun, mătă, pește, urs, porc, barză

Autoturisme

1. Completați cu consoanele potrivite cele de mai jos. Despre care mărci cunoscute e vorba?

- a) _ A _ U A _
b) _ E U _ E O _
c) _ U _ A I
d) _ E _ E _ E _
e) _ E _ O _ E _

2. Cu care mărci se potrivesc următoarele: *Polo, Felicia, Saxo, Swift, Corolla, Samara*. Scrieți numele pe linii.

- a) SKODA _____
b) TOYOTA _____
c) SUZUKI _____
d) LADA _____
e) VOLKSWAGEN _____
f) CITROEN _____

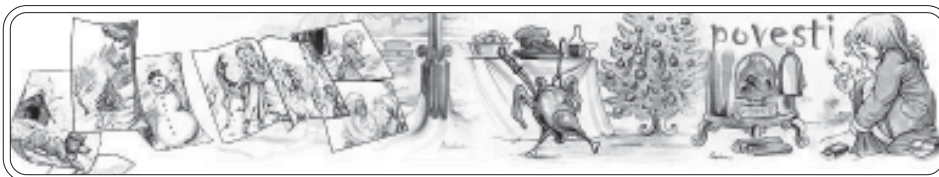
3. Scrieți în stânga celor ce urmează marca potrivită.

- a) _____ Vectra
_____ Omega
_____ Astra
- b) _____ Focus
_____ Mondeo
_____ Fiesta
- c) _____ Matiz
_____ Espero
_____ Kalos

Dezlegarea:

1. a) Jaguar, b) Peugeot, c) Hyundai, d) Mercedes, e) Chevrolet
2. a) Felicia, b) Corolla, c) Swift, d) Samara, e) Polo, f) Saxo
3. a) Opel, b) Ford, c) Daewoo

L. Borza

Domnul Goe (1)

de Ion Luca Caragiale

Ca să nu mai rămâie nepetent și anul acesta, mam' mare, mamița și tanti Mița au promis tânărului Goe să-l ducă-n București de 10 mai.

Puțin ne importă dacă aceste trei dame se hotărăsc a părăsi locul lor spre a veni în Capitală numai de hațărul fiului și nepoțelului lor. Destul că foarte de dimineață, dumnealor, frumos gătit, împreună cu tânărul Goe, așteaptă cu multă nerăbdare, pe peronul din urbea X, trenul accelerat care trebuie să le ducă la București. Adevărul e că, dacă se hotărăște cineva să asiste la o sărbătoare națională așa de importantă, trebuie s-o ia de dimineață. Trenul în care se vor sui ajunge în Gara de Nord la opt fără zece a.m. D. Goe este foarte impotent și, cu un ton de comandă, zice încruntat:

– Mam' mare! de ce nu mai vine?... Eu vreau să vie!

– Vine, vine acum, puișorul mamii! răspunde cu coana.

Și sărută pe nepoțel; apoi îi potrivește pălăria.

Tânărul Goe poartă un frumos costum de marinar, pălărie de paie, cu inscripția pe pamblică: *le Formidable*, și sub pamblică biletul de călătorie înfipt de tanti Mița, că „așa țin bărbaii biletul”.

– Vezi ce bine-i șade lui – zice mam' mare – cu costumul de marinel?

– Mamițo, nu ți-am spus că nu se zice marinel?

– Da' cum?

– Marinal...

– Ei! ziceți voi cum știți; eu zic cum am apucat. Așa se zicea pe vremea mea, când a ieșit întâi moda asta la copii – marinel.

– Vezi, că sunteți proaste amândouă? întrerupe tână-

rul Goe. Nu se zice nici marinal, nici marinel...

– Da' cum, procopsitul? întreabă tanti Mița cu un zâmbet simpatice.

– Mariner...

– Apoi de! n-a învățat toata lumea carte ca d-ta! zice mam' mare, și iar sărută pe nepoțel și iar îi potrivește pălăria de mariner.

Dar nu e vreme de discuții filologice: sosește trenul – și nu stă mult.

Trenul este plin... Dar cu multă bunăvoință din partea unor tineri politicoși, cari merg până la o stație apropiată, se fac locuri pentru dame. Trenul a plecat... Mam' mare își face cruce, apoi aprinde o țigară... Goe nu vrea să intre în cupeu; vrea să șadă în coridorul vagonului cu bărbaii.

– Nu!... nu e voie să scoți capul pe fereastră, mititelule! zice unul dintre tineri lui d. Goe, și-l trage puțin înapoi.

– Ce treabă ai tu, urâtule? zice mititelul smucindu-se.

Și după ce se strâmbă la urâtul, se spânzură iar cu amândouă mâinile de vergeaua de alamă și scoate iar capul. Dar n-apucă să răspundă ceva urâtul, și mititelul își retrage îngrozit capul gol înăuntru și-ncepe să zbiere.

– Mamițoo! mam' marea! tantii!

– Ce e? Ce e? sar cocoanele.

– Să oprească! zbiară și mai tare Goe, bătând din picioare. Mi-a zburat pălăria! să oprească!!!

Tot într-un timp, iacă conductorul intră să vază cine s-a suit de la stația din urmă.

– Biletele, domnilor!

Cocoanele arată biletele dumnealor, explicând d-lui conductor de ce nu poate și Goe să facă același lucru: fiindcă biletul era în pamblica pălăriei, și, dacă a zburat pălăria, firește c-a zburat cu pamblică și cu bilet cu tot. Dar avea bilet...

– Parol! chiar eu l-am cumpărat! zice tanti Mița.

(Continuare în nr. următor)

„Caragiale este cel mai mare creator de viață din întreaga noastră literatură. El face concurență stării civile, fiind cel mai mare istoric al epocii dintre 1870–1900 pentru că arată, critică, explică. Caragiale a aruncat asupra realității noastre sociale privirea cea mai sigură, cea mai scrupuloasă, cea mai pătrunzătoare.”

(G. Ibrăileanu)

Enciclopedia pentru tineret

Genurile muzicale

Cantată sau operă, simfonie sau sonată... Cunoașteți diferitele genuri muzicale? Unele aparțin muzicii vocale, altele muzicii instrumentale. Unele sunt prezentate în biserici, altele în teatre, săli de concert. Pentru a le putea recunoaște, iată câteva definiții de bază.

Cantată: compoziție muzicală, religioasă sau nu, pe una sau mai multe voci cu acompaniament instrumental.

Concert: compoziție muzicală pentru un ansamblu de instrumente.

Concerto: lucrare muzicală pentru o orchestră și unul sau mai multe instrumente soliste.

Concert pentru orchestră: opune două sau mai multe grupe de instrumente de importanță sensibil egală. În concerto grosso intervin mai mulți soliști.

Dans: muzică scrisă pe ritm de dans, precum valsul, poloneza sau mazurca.

Lied: poem scris pentru a fi cântat la una sau mai multe voci, cu sau fără acompaniament orchestral. Acest gen muzical este mai ales germanic.

Misă: operă vocală, citită, recitată sau cântată, așa cum o indică și numele, însoțită de o slujbă religioasă.

Muzică de cameră: muzică compusă pentru un număr mic de instrumente și interpretată, la origine, în saloanele prinților. A fost scrisă pentru instrumente cu coarde, cu sau fără pian. Numele genului desemna atunci numărul instrumentelor de față: sonată pentru un instrument trio pentru trei, cvartet, pentru patru, cvintet, pentru cinci.

Operă: piesă de teatru pusă pe muzică. Părțile cântate, precum ariile sau recitativele, alternează cu părțile orchestrale, precum interludiile sau... antratele. Opera sau marea operă este deseori tragică.

Opereta: operă scenică, al cărei subiect, opusul celui de operă, este superficial și vesel. Bucățile sunt cântate sau vorbite.

Oratoriu: compozițiile muzicale pentru soliști, cor și instrumente. Subiectul dramatic este de cele mai multe ori religios.

Patimi: tip de oratoriu, care tratează Patimile lui Iisus, adică ultimele zile ale vieții lui Iisus, de la prindere până la moarte.

Poemul simfonic: lucrare pentru orchestră, a cărei temă de pornire este literară sau filosofică.

Cvartet: compoziție muzicală scrisă pentru patru părți vocale sau instrumentale.

Recviem: muzică compusă pe textul unei rugăciuni pentru morți.

Sonată: compoziție muzicală pentru un instrument sau un ansamblu de instrumente. Are mai multe ritmuri: la început este de obicei lent, iar sfârșitul, rapid.

Suită: serie sau „suită”, de unde îi vine și numele, de 4 până la 8 dansuri scrise în același ton și precedate de un preludiu.

Simfonie: sonată pentru orchestră. Îi este caracteristică mai ales mulțimea executanților pentru fiecare parte instrumentală. De obicei cuprinde patru părți. De foarte multă vreme a rămas genul preferat pentru orchestră.

Copiii și teatrul

Pinguinul călător din Oradea a înveselit elevii din Jula

Spre marea bucurie a elevilor școlii românești din Jula, Apolodor, pinguinul călător, i-a vizitat și pe ei în ziua de 14 noiembrie. Piesa pentru copii „Apolodor, pinguinul călător”, scrisă de Gellu Naum, a fost interpretată de actorii Teatrului de Stat pentru Copii și Tineret Arcadia din Oradea, Zentania Lupșe, Igor Lungu și Rin Tripa.

Spectacolul cu trei personaje de pe scena Centrului Cultural Românesc și-a atins scopul, acela de a înveseli copiii. Micii școlari au urmărit cu atenție, izbucnind când în hohote, când în aplauze. Și pe lângă veselia de o oră bună, școlarii au avut parte, vrând-nevrând, și de lecții

de română. Poveștile, desenele animate, filmele sau chiar spectacolele de teatru pot fi cele mai bune metode pentru a „transmite” copiilor limba română. Pentru

că, după cum se știe, copilul învață jucând și astfel face cunoștință cu lumea ce-l înconjoară.

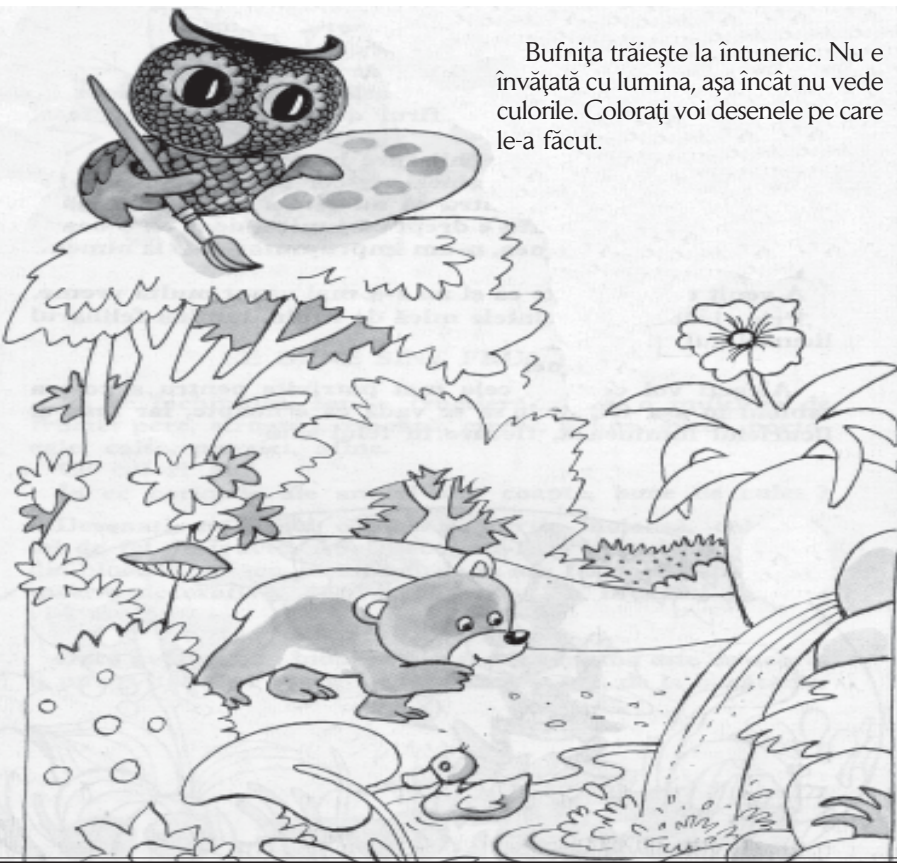
Așadar, spectacole de genul „Apolodor, pinguinul călător” și altele, pot fi cele mai utile mijloace de însușire a limbii române, de îmbogățire a vocabularului cu noi cuvinte și expresii, pe care școlarii cu siguranță n-au să le uite ușor, precum părțile lumii și numeroșii prieteni cu care le-a făcut cunoștință în această zi pinguinul din Labrador.

Spectacolul s-a organizat prin colaborarea Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria cu Fundația Academia Civică din Oradea.

R. Păcș

Desenele bufniței

Bufnița trăiește la întuneric. Nu e învățată cu lumina, așa încât nu vede culorile. Colorați voi desenele pe care le-a făcut.

Cenacul în amintirea lui Eftimie Murgu la Budapesta

Societatea Culturală a Românilor din Budapesta, împreună cu autoguvernările românești din sectoarele I, II și XI ale capitalei, în seara zilei de 11 noiembrie a organizat cenacul comemorativ „Eftimie Murgu”, cu ocazia împlinirii a 200 de ani de la nașterea avocatului, filologului și revoluționarului român.

Vinerea trecută, după-masă, mai bine de 30 de persoane, români din capitala Ungariei, s-au adunat în clădirea de pe cheile Bem nr. 6, pentru a asculta câteva prelegeri și scrieri legate de viața și activitatea acestui personaj remarcabil.

„În acest an, la adunarea generală a Societății Culturale a Românilor din Budapesta, cu ocazia bicentenarului nașterii lui Eftimie Murgu, societatea noastră o să omagieze pe acest om remarcabil, pe acest om de cultură, a cărui personalitate, o vom cunoaște, în cadrul acestui cenacul”, a spus dr. Maria Berényi în deschidere. Mai pe urmă, cei adunați au ascultat un studiu despre Murgu, pregătit de Maria Berényi pentru revista „Lumina”. Din acesta am aflat că vestitul avocat și filosof s-a născut la 28 decembrie 1805, în localitatea Rudăria de pe teritoriul regimentului grăniceresc român bănățean, cu centrul la Caransebeș. Tatăl său era Simu Murgu, ofițer în regimentul român de graniță, iar mama sa Sumbrea Câmpilă. A urmat școala trivială la Caransebeș, iar mai apoi a absolvit liceul în Seghedin. Aici a avut cinci profesori monahi, toți scriitori.

Murgu i-a avut colegi, printre alții, pe Damaschin Bojincă și Nicolae Tincu Velea, revoluționarul sârb Raiășici, etc. De aici Murgu pleacă la Budapesta, în 1824. Aici a studiat filozofia și dreptul.

Diploma de avocat a obținut-o în anul 1832. Până în anul 1834 își face practica de avocat, iar în acest an își dă doctoratul. Murgu se implică și în disputa privind originea românilor, și publică la Buda, în limba germană, cartea „Combaterea tratatului care se găsește cu titlul «Dovadă că valahii nu sunt de origine romană» de S.T.” în Buda, 1827 și „Dovadă că valahii sunt urmașii neîndoienici ai romanilor” de Eftimie Murgu, Buda, 1830. Aici el citează 600 de cărți pentru a combate acuzațiile aduse poporului român. El dovedește, pe căi logice, că limba română este o limbă neolatină. Susține că identitatea națională se definește prin limba, obiceiurile și numele unui popor. „Românii nu caută nici glorie, nici mărie prin aceea că se consideră romani, ci pur și simplu adevărul”, spune Murgu, declarând că el caută să arate numai adevărul despre poporul român.

S-a mai evocat apoi ac-

tivitatea lui Eftimie Murgu din anii petrecuți în Budapesta, precum și colaborarea sa cu reviste apărute la București, precum „Curierul românesc” al lui Ion Heliade Rădulescu. Din acea vreme Murgu a avut relații cu țările române, dorind să treacă fie în Moldova, fie în Țara Românească. În urma obținerii titlului de doctor în drept universal la Universitatea din Pesta, pleacă la Iași. Aici devine profesor de filozofie și drept natural la Academia Mihăileană. În mai 1836 demisionează, însă, și se duce la București. În locul lui este numit profesor un fost elev de-al său, Petru Moaler, originar din Otlaca. O vreme a trăit aici din lecții particulare, fiindu-i elev C. A. Rosetti, Nicolae Bălces-

„E necesar înainte de toate ca fiecare connațional să-și cunoască națiunea mai de aproape. Această conștiință începe de la cunoașterea originii națiunii. Originea națiunii este piatra fundamentală a acestei clădiri a conștiinței.”

Eftimie Murgu

cu, precum și alți revoluționari. Intră în conflict cu efortul școlilor, și cere domnitorului Alexandru Ghica să-i aprobe demisia din activitatea de profesor.

Mai apoi se implică într-un complot în anul 1840, împreună cu Dimitrie Filipescu, J. A. Vaillant, Nicolae Bălcescu și Cezar Bolliac, care însă eșuează în urma unei trădări. Revoluționarii au vrut să formeze o armată, să desființeze proprietatea, să întocmească o nouă Constituție, și să proclame republica cu titlul „România Nouă”. Murgu a stat sub anchetă la Caransebeș, iar mai târziu a fost eliberat. Însă, la Lugoj el își continuă activitatea revoluționară, adunând plângerile țărănimii cu privire la abuzurile proprietarilor de pământuri, profund mișcat de nedreptățile comise de clasa conducătoare. Murgu este arestat și aici, dar este mai apoi transportat la Pesta, în 1845, fiind considerat prea periculos pentru a fi ținut la centrul comitatului Caraș. La Pesta este ținut în clădirea nouă a închisorii din oraș.

Mai târziu, Murgu se implică în mișcarea revoluționară de la 1848–49, activitate pentru care, după înăbușirea acesteia, este dat din nou în urmărire de către autorități. Este întemnițat și cu greu scapă de pedeapsa cu moartea. În 1861 revine în viața politică, însă popularitatea sa scăzuse mult. Moare în anul 1870.

În cadrul cenacului s-a mai dat apoi citire unei scrisori de-a lui Eftimie Murgu, citită de către Cornelia Nemeș, iar Alexandru Ardelean a citit o scrisoare de-a lui Murgu adresată lui George Barițiu, și s-a dat citire și singurului necrolog scris de către un apropiat de-al revoluționarului, același George Barițiu cu care Murgu avea strânse legături de prietenie.

În urma celor mai bine de două ore de discuții și citiri, cei prezenți la cenacul s-au deplasat la restaurantul belgian de pe cheile Bem nr. 12, unde au continuat discuțiile și opiniile legate de cele auzite în cadrul cenacului, precum și diverse probleme de actualitate.

Toma Iova

Budapesta
la început de secol XX

Se înnoiește centrul Julei

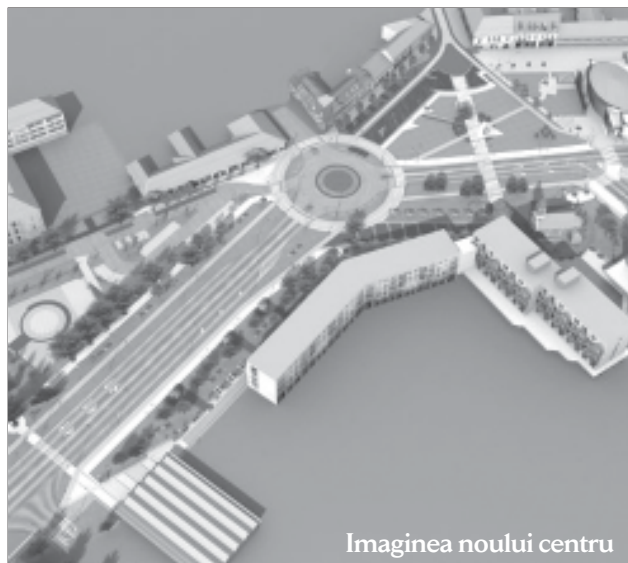
Autogovernarea orașului Jula a semnat luni un contract de antrepriză cu consorțiul Gyulai Városkapu, în urma căruia se va începe reabilitarea pieței Kossuth. Spațiul pe care se vor executa lucrările proiectului în valoare de 1,1 miliarde de forinți a fost preluat deja, acest an fiind al demolărilor, abia din primăvara anului 2006 începându-se construcțiile. Cei nerăbdători a vedea centrul înnoit al orașului, pot face o călătorie virtuală intrând pe site-ul www.rendernet.hu/gyula.

Tot cu sprijinul Uniunii Europene, se află în derula-

re și cea de-a doua etapă a investiției de un miliard și jumătate pentru apele reziduale. Autogovernarea din Jula a mai obținut un suport de 150 de milioane de forinți la proiecte de transfinanțare, pentru a înființa un serviciu de animatori de informație și sprijin.

În cadrul programului sunt recalificați 25 de tineri șomeri, iar după realizarea programului didactic, în luna ianuarie se va publica un concurs pentru viitorii animatori. Cursurile de pregătire vor începe în luna februarie la școala Trefort Ágoston.

T. Iova

Imaginea noului centru

Autostrada M5, aproape finalizată

Porțiunea autostrăzii M5 dintre Kiskunfélegyháza și Seghedin se va finaliza probabil înainte de termenul de 31 decembrie, stabilit în contract. Autostrada care până acum s-a întins pe o porțiune de 96,4 km, va avea o lungime de 145 de km.

Aceasta probabil se va finaliza până la data de 10 decembrie.

Ultima porțiune, de 15 km, care va lega vama Seghedin-Nădlac de această șosea se va finaliza, conform planurilor, la 1 martie 2006.

T. I.

Peste un miliard de euro pentru România

În anul 2006, Uniunea Europeană acordă României un sprijin financiar de 1,155 miliarde de euro, iar Bulgariei 545 de milioane de euro. Comisia Europeană a atras atenția asupra riscului ca cele două state să nu fie capabile să utilizeze în întregime sumele alocate lor din fondurile comunitare până în momentul aderării.

După părerile de la Bruxelles, corupția va influența executarea programelor ce beneficiază de suport comunitar. Din acest motiv, România și Bulgaria trebuie să și intensifice eforturile pentru înființarea de instituții capabile să gestioneze fondurile financiare, informează TriplexNews.

T. Iova

De la adevăr științific la fobie

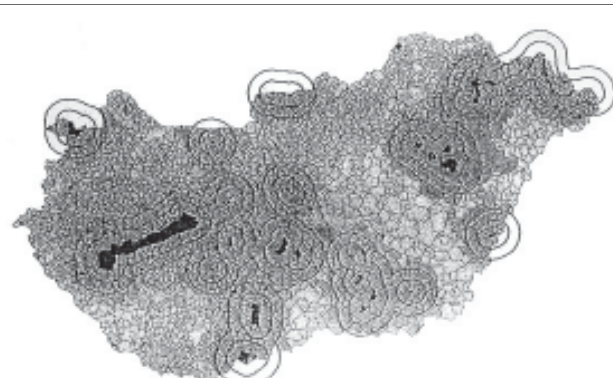
Despre gripa aviară, puțin altfel

(Urmare din pag. a 5-a)

Acest virus poate să fie și epidemic, deci să cauzeze influență la om. Acum s-a descoperit în România. Într-adevăr, este țară vecină, iar că este la o distanță de 800-1000 km, nu contează. Căci păsările călătoare sunt cele care răspândesc virusul. Eu am în fața mea o listă, căci și noi suntem în alertă. Aici sunt enumerate cele mai periclitare localități din județul Bichiș, din acest punct de vedere. Printre acestea figurează Micherechiul, Șercadul, Crâstorul, Körösútfalu, unde sunt medic veterinar. Și aici trebuie să luăm niște măsuri. În Ungaria, la ora actuală, virusul acesta nu există încă, mai precis nu s-a depistat. Ca veterinari, facem acum diferite examene serologice la fermele unde sunt păsări, pui, găște, curcani, etc. Se recoltează sânge de la păsări și se duce la laboratoare unde se face examen serologic, virusologic. Până la ora actuală virusul nu s-a depistat. Iar în privința virusului de care jurnaliștii le este frică, adică cel care, prin mutație, se răspândește de la om la om, nici în lume nu există. Iar cel care se răspândește de la păsări la om în Ungaria nu s-a depistat. Problema pe plan mondial există, și pentru asta se iau niște măsuri. Dacă apare virusul, atunci ne confruntăm cu o situație grea. În Uniunea Europeană nu există vaccin pentru așa ceva. În cazul acesta, ar fi pagube economice enorme. Toate animalele se taie, pentru că virusul nu rezistă la temperaturi mai mari de 70 grade Celsius. Așa că se iau mă-

suri, toți medicii veterinari se duc în control la fermele de păsări. La găște, care se cresc sub aer liber, măncarea și apa să se țină la loc ferit, ca să nu observe păsă-

vânat, cu 24 de ore înainte trebuie să se anunțe la medicul veterinar. Iar dacă se observă păsări bolnave, să le ducă la medici pentru analize. Concluzia e că nici vâ-

Zonele periclitare ale Ungariei

rile călătoare. Am făcut statistici despre câte animale e vorba. Se atrage atenția crescătorilor în mod expres asupra dezinfectiei, să respecte cât de cât aceste măsuri igienice și profilactice.

— Am auzit că în Delta Dunării, unde s-a descoperit gripa aviară, s-a interzis pescuitul tocmai din această cauză. Este logic acest pas? Se transmite virusul de la păsări la pești?

— Aceasta a fost exact ceea ce am pățit și eu cu transportul amintit. Uneori și specialiștii devin atât de profilactici, încât spun „stop” la toate activitățile din zonă. Mai precis, oamenii nu merg să pescuiască, deci se reduc șansele ca să intre în contact cu virusul. Dar, dacă e vorba de așa ceva, atunci nici măcar să nu ieșim la aer liber, ca să nu ne contaminăm cumva. Iar în privința vânatului, uitați: la noi nu este deloc interzisă vânarea păsărilor sălbatice. Dar, în cazul că vânătorii se duc la

natul nu e interzis, ci trebuie doar să se facă cu o mai mare atenție.

— Să revenim din nou la anii studenției. Cu vechii colegi mai țineți legăturile?

— Bineînțeles. Anul trecut am avut întâlnirea de 15 de ani la Snagov. A fost bine să ne revedem cu toții, desigur, dar și acum am câțiva colegi cu care ținem legătura aproape săptămânal. Sunt și din lalomița, și din Tulcea, precum și din alte zone ale țării.

— Aceste legături sunt doar pe bază de prietenie, sau faceți și schimb de experiență?

— Au un caracter de simplă prietenie, nimic mai mult.

— Concluzionând cele spuse până acum, gripa aviară n-o să intre cu forța în casa oamenilor?

— Nu, nici chiar așa, dar sunt oameni specialiști care sunt pregătiți pentru orice eventualitate, și iau toate măsurile posibile.

Toma Iova

Tudor Mușatescu

Titanic Vals*Comedie în trei acte (fragment)*

Acțiunea se petrece în anul 1932, în orice oraș unde există soacre, neveste și prefecturi.

ACTUL I

Interior de funcționar de prefectură, cu leață mică, copii mari și soacră prevăzută, de ea însăși, în actul dotal. E un fel de salon-sufragerie, cu mobilier amestecat și uzat. Un șevalet și un balansoar aduc o notă de atelier. Pe lângă masa de mâncare se mai găsește un bufet cu geamuri, o canapea cu scaune desperecheate, o măsuță etc. Direcțiunea de scenă va distribui mobilierul și îl va schimba după necesitate, păstrând nota de casă modestă, cu lucruri specifice interioarelor locuite de familii numeroase și reduse să trăiască din leață. Tablouri: Leda cu gâscanul antic; Maria Stuart în închisoare; Un peisaj cu moară; câteva „naturi moarte” și „flori” pictate de Gena; Spirache în uniformă de sergent în rezervă, în campania din 1913 (după o fotografie mărită); bibelouri; un gramofon cu până verde; o mașină de cusut „Singer”, o scrumieră în formă de cizmă; un vas pirogravat și altele după necesitate și în același gen. Intrările se vor fixa după indicațiile directorului de scenă.

Tablou familial, în amurg: Spirache, retras într-un colț, spre lumina ferestrei, citește ziarul; Dacia deapănă un scul de lână roz și Decebal „îl ține”; Chiriachița dă o pasență. În balansoar, Sarmisegetuza (pe scurt Miza) își lustruiește preocupată unghiile, cu „instrumentele” în poală; Traian moțăie, cu o țigară lipită de buza inferioară, într-un colț de masă; Gena, la bufet, cu spatele spre public, pregătește mașina de spirt și ceștile pentru cafea. Afară e încă soare și liniște dulce de după-amiază provincială.

Scena I

SPIRACHE, DACIA, CHIRIACHIȚA, GENA, TRAIAN ȘI DECEBAL

(După ridicarea cortinei „familia” își continuă un timp – colectiv – ocupațiile individuale. Ziarul lui Spirache își întoarce pagina, mâna Daciei răsucesce vertiginos bobinul sub ochii lui Decebal atenți să vadă „cât mai e de depănat din scul”.

Chiriachița înșiră ultimele cărți cu gesturi de preoteasă antică. Traian schițează vag colaci de fum, ceștile de cafea zornăie pe bufet, pila de unghii răcăie cu zgomotul specific... Câteva clipe pauză...

CHIRIACHIȚA (îi cade o carte pe jos): Sarmisegetuza... la apleacă-te, maică, și dă-mi valetelile de jos.

MIZA: Mamă-mare, te-am rugat de o sută de mii de ori până acum să nu-mi mai zici Sarmisegetuza... Zi-mi Miza, cum îmi zice toată lumea. (Se apleacă în silă, Gena îi ia înaintea și ridică cartea.)

GENA: Poftim... (Îi dă cartea.)

CHIRIACHIȚA: Mersi, maică...

TRAIAN (care n-o prea „înghite” pe soră-sa): Puteai să te deranjezi mai repede, prințeso, că nu ți se deterioara silueta...

CHIRIACHIȚA: Eu știu că Sarmisegetuza te cheamă... Miza nu e un nume de om... Miza, Liza, astea sunt nume de iepe, nu de fete de oameni cumseca-de...

TRAIAN: Sigur... și unde pui că numele ei vine de la cea mai mare cetate din istoria romanilor... (Declamând, ironic): „La Sarmisegetuza stă mândrul Decebal, ce a-nfruntat popoare multe de jos și de pe cal.”

CHIRIACHIȚA: Ba să mă ierți, dumneata. Numele ei vine de la răposatul ta-tomare, că el v-a botezat pe toți.

TRAIAN: Da’ știu că și-a bătut joc de noi! (Arată pe fiecare din cei pe care îi numește). Sarmisegetuza... Decebal... Traian... Pe mama... Dacă mai aveam încă un frate... I-ar fi bote-

zat Turnu Roșu... că alt nume propriu nu mai există din timpul luptelor cu dacii... (Un timp). Parcă am fi familie de împărat roman, nu de funcționar la prefectură...

SPIRACHE (se ridică, își împătură jurnalul și vrea să-și ia pălăria din cuierul în formă de coarne de bou ardelenesc. E o pălărie deteriorată de intemperii, cu panglica roasă, cu borurile pleoștite).

DACIA: Unde de duci?

SPIRACHE: Mă duc puțin până la prefectură... Am uitat să încui ceva în birou.

DACIA (către familie): Minte! Se duce să citească jurnalul în grădina publică... Ce, nu știu eu?

CHIRIACHIȚA (măsurându-l, în timp ce el își pune pălăria): Cum dracu îți mai vine să umbli cu pleșca aia în cap?

DACIA: De trei luni de zile îi spun să-și ia o pălărie nouă... și nu vrea. Cap gros.

TRAIAN: E bună pentru iarnă, tată... s-o dai la-mblănit.

MIZA: Zău, tată, ai putea să-ți iei o pălărie ca lumea... Gândește-te și la noi! Suntem fete mari! Ce zice lumea când te vede cu treanța aia în cap?...

SPIRACHE: O pălărie nouă costă două-trei sute de lei...

CHIRIACHIȚA (care aprinde o țigară): Lasă-te de tutun și fă economie...

SPIRACHE: Dacă vă e rușine cu mine... o să umblu cu capul gol... Tot e cald afară...

CHIRIACHIȚA: Ai și mutră să faci pe englezul...

GENA (lângă el): Dă-mi să ți-o scutur puțin, tată...

SPIRACHE (cu o privire plină de iubire pentru ea): Lasă, tată, că nu m-alege nimeni... La revedere...

**O comedie
cu parfum interbelic**

Am fost întrebat, de multe ori, dacă personajele din „Titanic Vals” și subiectul piesei au existat în realitate sau au vreo înrudire directă cu oameni și fapte petrecute aievea. Da, au existat, și tot ce se întâmplă în „Titanic Vals” s-a întâmplat în realitate, și chiar la Câmpulung.

Firește, nu toate faptele s-au petrecut în cadrul aceleiași familii. Moștenirea lui Tache Necșulescu – mort nu într-un naufragiu, ci de moarte bună – a rămas unei familii sărace, de funcționar la prefectură, ca Spirache; dar dragostea Mizei cu locotenentul de cavalerie s-a întâmplat în cu totul altă familie. După cum, în altă familie soacra și nevasta au plătit ca să-și vadă ginerele și soțul ajuns deputat fără știre și voia lui. Din toate aceste frânturi din viață, trăite disparat, am făcut povestea unitară a unei singure familii, agitată – comic sau dramatic – de felurite întâmplări și frământată de diverse sentimente onorabile sau de condamnat.

Cât privește personajele – de altminteri ca în întreaga mea literatură, de la poem la roman și de la schiță la tragicomedie –, acestea au fost întotdeauna luate direct de la marea și inepuizabila mea furnizoare, care a fost, este și va fi: realitatea.

Dar reprezentarea „Titanicului” la Național mi-a produs și nenumărate neplăceri. După primele spectacole, chiar comandamentul militar al capitalei a trimis o adresă drastică Teatrului Național, cerându-i ca în

douăzeci și patru de ore ori să scoată piesa de pe afiș, ori să suprimă rolul locotenentului de cavalerie Stamatescu, având în vedere că „în persoana acestui poștaş, autorul își bate joc de întregul corp ofițeresc al armatei române”... După armată, s-a simțit ofensat și „clerul”, care a protestat că, în timp ce pe scenă se transmite, la radio, slujba bisericească de la Domnița Balașa din București, soacra și nora ei întrebunțează expresii nepotrivite cu solemnitatea ofierii unui serviciu divin.

Cât privește „lumea politică” a timpului, ce să mai vorbim! De la șefii de partide, până la plevușca și mardaua electorală a cluburilor de resort, toți s-au simțit vizati și, într-o coaliție frenetică, au început să tune și să fulgere împotriva autorului și a „necuviinței” care se juca pe prima scenă. Oficioasele politice ale diverselor partide au început să-și facă din plin „datoria”; un membru al parlamentului a protestat în cameră și a cerut să se ia măsuri urgente contra autorului și a piesei în care parlamentarii sunt batjocoriți și acuzați – public – de la „tribuna” Teatrului Național.

Tuturor acestor „campanii”, intrigi, insulte, lucrături, delațiuni, ș.a.m.d., subsemnatul nu le-am răspuns decât printr-un singur cuvânt: „...escu”, urmarea lui „Titanic Vals”, satiră în trei acte, închinată exclusiv politicii și politicianilor dintre cele două războaie.

Tudor Mușatescu –
Cum am scris „Titanic Vals”

O blondă la „Cine știe câștigă”

1. Câți ani a ținut războiul de 100 de ani?

- 116 ani
- 99 ani
- 100 ani
- 150 ani

Blonda pasează prima întrebare.

2. În care țară a fost descoperită pălăria „panameză”?

- Brazilia
- Chile
- Panama
- Ecuador

Blonda cere ajutorul publicului.

3. În ce lună sărbătoresc rușii revoluția din octombrie?

- Ianuarie
- Septembrie
- Octombrie
- Noiembrie

Blonda folosește ajutorul telefonic și sună o altă blondă.

4. Care a fost numele regelui George al IV-lea?

- Albert
- George
- Manuell
- Jonathan

Blonda cere ajutorul calculatorului.

5. După ce animal au fost numite insulele Canare?

- Canar
- Cangur
- Șobolan
- Foca

Blonda pierde dreptul la joc.

P.S.: Dacă cumva ai zâmbit la aceste întrebări, iată răspunsurile:

1. Războiul de 100 de ani a ținut 116 ani (1337-1453).
  2. Pălăria panameză a fost descoperită în Ecuador.
  3. Revoluția din octombrie se sărbătorește în 07 noiembrie
  4. George al IV-lea se numea de fapt Albert. Regele și-a schimbat numele în 1936.
  5. Insulele Canare și-au primit numele de la foci. În latină înseamnă „insulele focilor” (câini de mare).
- Na, cu cât ești mai deștept decât o blondă???

UMOR

Gripa aviară a ajuns și la Disneyland

Cristi Puiu la Sevilla

Zilele trecute, la Sevilla, au fost anunțate nominalizările la Premiile Academiei Europene de Film. „Moartea domnului Lăzărescu” de *Cristi Puiu* este nominalizat la două categorii – Regizorul european al anului 2005 și Scenaristul european al anului 2005 (unde Puiu împarte bucuria cu Răzvan Rădulescu), transmite România Liberă.

Un alt premiu, Fass-binder, va recompensa cea mai bună descoperire a anului,

altele cel mai bun scurt-metraj și preferințele publicului. Cristi Puiu a fost nominalizat și anul trecut, pentru scurtmetrajul „Un cartuș de Kent și un pachet de cafea” (fiind coleg de nominalizări cu un alt român, *Cristian Nemescu*).

Cei 1600 de membri ai Academiei Europene de Film se pun acum pe votat, iar câștigătorii vor fi anunțați pe 3 decembrie, în cadrul ceremoniei de gală de la Berlin.

R. P.

Imobil cu lifturi din aur

În centrul Moscovei se va construi un imobil cu lifturi din aur și platformă de aterizare pentru elicoptere, relatează Rompres. Acest imobil nu va avea echivalent nici pe piața rusă, nici pe cea europeană. În imobil va exista o piscină luxoasă, o sală de conferințe, restaurant și chiar o platformă pentru elicoptere. Toate serviciile vor fi accesibile doar locatarilor acestui imobil.

Cea mai mare atracție a

imobilului o vor constitui lifturile din aur, care îi vor putea aduce pe locatari în apartamente fără ca aceștia să coboare din mașină, iar chiriile în noul imobil se vor

situa între 25 și 45 de mii de dolari pe lună. Printre locatarii acestui imobil se vor număra cunoscuți politicieni, sportivi și oameni de afaceri din Rusia.

Vedere din Moscova

Un portal axat pe știrile din România, special concepute pentru românii din străinătate.

www.ghidul-romanilor.com

Post de radio pentru animalele de casă

Un iubitor de animale din California a pus bazele unui post de radio pe Internet, care are ca scop ușurarea vieții animalelor de casă singurate din toată lumea, relatează BBC News Online. Recomandându-se drept „postul de radio pe care îl preferă toate animalele”, DogCatRadio.com emite live 17 ore pe zi dintr-o dubiță aflată într-o parcare din Los Angeles. DJ-ii vorbesc direct animalelor și le cer „părinților” acestora să trimită poze cu acestea.

Fondatorul postului, *Adrian Martinez*, în vârstă de 34 de ani, a declarat că radioul

trebuie să țină de urât animalelor cât timp „părinții” lor sunt la serviciu. Piese ce se pot auzi în fiecare zi pe postul DogCatRadio variază de la melodii Enya până la melodii faimoase ale regelui rockului, Elvis Presley, printre care și clasicul „Hound Dog”. Printre piese, Martinez și DJ-ii cu care lucrează dau sfaturi practice deținătorilor de animale de casă.

Martinez, un producător independent de discuri, speră să fie ascultat de cât mai multe animale care sunt lăsate singure acasă, bineînțeles, cu un pic de ajutor din

partea stăpânilor lor. „Pisica mea, Snickers, mi-a zis să fac acest post de radio”, a declarat Martinez pentru ziarul New York Times, povestind cum i-a venit ideea de a crea un asemenea post atunci când pisica lui s-a calmat la auzul unei melodii din anii '80.

Postul de radio, care se pare că are deja în jur de 8.000 de ascultători, nu produce deocamdată nici un ban.

Martinez speră să atragă în curând clienți care să dozească să-și facă reclamă prin intermediul postului său de radio.

Fotbal

Luptă disperată pentru președinția FRF

Săptămâna viitoare, pe 21 noiembrie, se vor ține alegerile pentru funcția de președinte al Federației Române de Fotbal. **Mircea Sandu**, actualul președinte, îndeplinește această funcție de 15 ani și ține la scaun ca orbul de băta. Însă, de această dată, are și un contracandidat foarte puternic în persoana lui **Gică Popescu**, unul dintre cele mai mari figuri ale „generației de aur”.

În ultima lună s-au produs scandaluri după scandaluri, ambele părți încercând să compromită adversarul. Se duce o luptă asemănătoare politicii și nimeni nu se mai uită la programele celor doi, care ambele conțin planuri mă-

rețe pentru ridicarea nivelului fotbalului românesc. Sandu, poreclit „Nașul”, sau mai nou „Mincinașul” – pentru că în primăvară și-a anunțat retragerea și nu s-a ținut de cuvânt – nu prea mai are credibilitate în ochii opiniei publice, însă are susținere mare la cluburi. Jocurile din culise sunt în plină desfășurare. L-a demis pe președintele Comisiei Centrale de Arbitrii, **Ion Crăciuneascu**, deși acesta – este o părere generală – în sfârșit, a făcut

curățenie în arbitraj. Dar a avut vina că este susținătorul lui Popescu.

„Baciul” a pornit o campanie generală, cutreierând toate județele țării și prezentându-și programul. Se zice despre el că are și susținerea politică a guvernului actual, fapt atacat de Sandu, care pare că a uitat de susținerea sa masivă din partea foștilor guvernanți. Majoritatea membrilor „generației de aur” îl susțin pe Popescu, dar se conturează o scindare și în această tabără unită, până acum. **Ionuț Lupescu**, văzând că nu are nici o șansă pentru postul de președinte a anunțat că s-ar putea să intre în stafel președintelui actual, dar încă nu este decis, nici înainte cu o săptămână de alegeri. Credibilitatea lui Popescu este incomparabil mai mare decât a adversarului său, dar o pată are și fostul căpitan al Barcelonei. Numele lui, prin fosta lor firmă de impresariat, se asociază cu numele fraților **Becali**, iar despre Giovanni și Victor se vorbește că nu totdeauna au lucrat cu metode curate. De exemplu, săptămâ-

na asta cei doi i-au amenințat pe **Florin Prunea** și pe **Pásztkány Árpád**. Portarul și patronul clubului CFR Cluj susțin că Popescu este influențat încă de frații Becali, care se zbat cu disperare pentru menținerea influenței lor.

Deci luptele din culise sunt în plină desfășurare și nu se știe cine va ieși cu câștig. În mod normal fotbalul românesc și echipa națională ar trebui să fie principalii beneficiari ai democrației recent inaugurate. Pentru că, să nu uităm, până acum a fost numai un singur candidat.

Ivorienii au profitat de relaxarea românilor

După ce România nu s-a calificat la Campionatul Mondial din 2006, elevii lui **Victor Pițurcă** au jucat primul meci amical în vederea pregătirii campaniei pentru Campionatul European din 2008. Debutul a reușit cam stângaci. România – Coasta de Fildeș 1-2.

Cel mai cunoscut jucător al africanilor, de altfel, calificat la CM 2006, este **Didier Drogba**, atacatul vedetă al lui Chelsea. Pe stadionul din Le Mans naționala română s-a simțit cam străină. Primele 20 de minute s-au jucat de parcă eram în Cupa Africii. Construcție modestă, realizări

reușit să evadeze anevoios. Ecuația egalului a fost stricată de **Mihăiță Neșu**, care le-a permis ivorienilor să câștige în ultimul minut.

Selecționerul este recunoscut ca un tehnician care se pricepe la descoperirea fotbaliștilor tineri și de perspectivă, pe care nu a ezitat niciodată să se bazeze.

Neșu a gafat decisiv la primul său meci din Națională

zero. Ceva satisfacție au dat doar sclipirile celor două vedete, **Drogba** și **Adrian Mutu**. Duelul lor, pentru că despre altceva n-a fost vorba, s-a încheiat cu 0-0 la pauză. Africanii s-au răsculat la reluare și au deschis scorul prin **Aruna Kone** (50), care l-a învins pe **Lo-bonț** cu un șut din marginea careului. Așa-zisa furie neagră s-a stins două minute mai târziu, când **lencsi** a egalat cu capul, din mijlocul careului, fructificând o lovitură liberă executată de **Munteanu**. După 1-1, **Drogba** s-a cerut afară. Mutu, în schimb, a vrut să tranșeze duelul în favoarea sa și a tras de el. În ciuda încercărilor de a mai înscrie, meciul curgea către o remiză echitabilă. Cu toate acestea, africanii au fost în final peste români, împingându-i către poarta proprie, de unde au

Așa a făcut în preliminariile pentru Campionatul European din 2000, când a construit o echipă care a obținut calificarea, deși **Pițurcă** a fost demis din postul de antrenor al naționalei în 1999. Odată revenit în funcția de selecționer, fostul antrenor al Stelei și-a continuat politica de promovare a tinerilor și a mutat câștigător pentru acel meci superb contra Cehiei, de la Constanța, când au impresionat două propuneri ale lui **Pițurcă**, **Ionuț Mazilu** și **Răzvan Cociș**, jucători care și-au câștigat locul în reprezentativa României. În partida de sâmbătă seară a fost rândul lui **Bănel Nicolită**, **Mihăiță Neșu** și **Costin Lazăr** să joace pentru prima oară printre tricolori. Debutul celor trei nu a reușit cel mai bine, din care, desigur, nu se pot trage concluzii de perspectivă.

Natație

Medalii de aur pentru Potec

În cadrul Cupei Mondiale de natație în bazin scurt, de la Durban, Africa de Sud, luni, 14 noiembrie, **Camelia Potec** s-a impus la 400 de metri liber, după ce sâmbătă câștigase și proba de 800 metri liber. Timpul cu care sportiva română le-a depășit pe franțuzoaica **Popchanka** și poloneza **Barzycka** a fost de 4:05.32 minute.

Este remarcabilă și victoria obținută de **Dragoș Coman** la 1500m liber,

unde și-a luat revanșa în fața tânărului coreean **Park**, care l-a învins pe român cu o zi înainte în proba de 400m liber. De data aceasta, Coman a terminat primul, în fața lui Park, cu timpul de 14:41.41, nou record național. În proba care i-a adus medalia olimpică de aur la Atena, cea de 200m liber, **Camelia Potec** a terminat doar pe locul 5 în 1:58.65, prima fiind olandeza **Marleen**

Veldhuis (1:56.38). În ultima reuniune a Cupei Mondiale de la Durban, duminică, s-a înregistrat încă o victorie românească. La 400m liber, **Camelia Potec** și-a adjudecat prima poziție. De menționat încă 2 victorii (6 în total) pentru sud-africanul **Neethlyng**, la 50m fluture și 200m liber.

România a terminat competiția cu 3 medalii de aur și 2 de argint. Următoarea etapă a Cupei Mondiale se va desfășura la Sydney, în zilele de 19 și 20 noiembrie, unde și-a anunțat revenirea, după o lungă absență și australiana **Ian Thorpe**.

Ultimele rezultate ale echipelor noastre de fotbal

Campionatul NB III	
Monor – Julia	1-0
Campionatul județean, Bichiș, div. I	
Micherechi – Vésztő	2-0
Gyomaendrőd – Bătană	5-1
Bichiș – Mezőhegyes	2-3
Campionatul județean, Bichiș, div. III	
M.kovács háza II – Chitighaz	3-0
Kaszaper – Leucuș haz	4-0
Aletea – Dombegyház	1-2

Următoarele meciuri

19 noiembrie (sâmbătă)	
Julia – Örkény	13.00
Vésztő – Bichiș	13.00
Bătană – Micherechi	13.00
20 noiembrie (duminică)	
Aletea – Kevertmes	13.00
Leucuș haz – M.kovács háza II	13.00
Chitighaz – Nagyánhegyes	13.00

TVR 1

Luni 21 noiembrie

6.00 Jurnalul TVR 7.00 Serial. Isabel, în căutarea iubirii 7.55 Călătorii culinare. Documentar 9.00 Surprize, surprize... (R) 11.35 Telesciclopedia (R) 12.30 Desene animate 13.00 Jurnalul TVR 14.00 Pro patria 14.30 Kronika 15.55 Imperiul reginei Victoria. Documentar 17.00 Sănătate pentru toți! 18.00 Jurnalul TVR 19.15 Prim plan 20.00 Iartă-mă! 21.30 Reflector 22.00 Jurnalul TVR 22.30 Nocturne 23.30 Serial. Brigada Omucideri 1.10 Jurnalul TVR (R).

Marți 22 noiembrie

6.00 Jurnalul TVR 7.00 Serial. Isabel, în căutarea iubirii 7.55 Călătorii culinare. Documentar 9.00 Sănătate pentru toți! (R) 10.00 Iartă-mă! (R) 11.30 Nocturne (R) 12.30 Desene animate 13.00 Jurnalul TVR 14.00 Alege viața! (R) 14.30 Serial. Legendele automobilismului 15.00 Kronika 15.55 Baschet: Asesoft Ploiești-Azovmash Mariupol 18.00 Jurnalul TVR 19.15 Prim plan 20.00 Film. Cine știe câștigă! 22.30 Jurnalul TVR 23.00 Memorialul durerii 23.55 Serial. Brigada Omucideri 0.45 Generația contra (R) 1.35 Jurnalul TVR (R).

Miercuri 23 noiembrie

6.00 Jurnalul TVR 7.00 Serial. Isabel, în căutarea iubirii 7.55 Călătorii culinare. Documentar 9.00 Interes general (R) 10.00 Cu Irina la cafea (R) 11.30 Travelling circular (R) 12.30 Desene animate 13.00 Jurnalul TVR 14.00 Oameni ca noi 14.30 Tribuna partidelor parlamentare 15.00 Conviețuiri 15.55 Imperiul reginei Victoria. Documentar 17.00 Ora de cultură 18.00 Jurnalul TVR 19.15 Prim plan 20.00 Ochiul magic 21.00 Serial. CSI-Crime și investigații 22.00 Jurnalul TVR (R) 22.30 Reconstituire...la secundă 23.30 Serial. Brigada Omucideri 1.10 Jurnalul TVR (R).

Joi 24 noiembrie

6.00 Jurnalul TVR 7.00 Serial. Isabel, în căutarea iubirii 7.55 Călătorii culinare. Documentar 8.30 Campionatul Mondial de Gimnastică 11.30 Profesioniștii (R) 12.30 Desene animate 13.00 Jurnalul TVR 14.00...Sed Lex! 14.30 Akzent 15.55 Imperiul reginei Victoria. Documentar 17.00 Jurnalul TVR 18.05 Tragerile Joker și Loto 5/40 18.15 Fotbal: Șahțior Donețk-Rapid 22.35 Jurnalul TVR 23.35 Serial. Brigada Omucideri 0.25 Interes general (R) 1.15 Jurnalul TVR (R).

Vineri 25 noiembrie

6.00 Jurnalul TVR 7.00 Serial. Isabel, în căutarea iubirii 7.55 Călătorii culinare. Documentar 8.30 Campionatul Mondial de Gimnastică 10.30 Memorialul durerii (R) 11.35 Garantat 100% (R) 12.30 Desene animate 13.00 Jurnalul TVR 14.00 Parlamentul României 15.00 Film. Trenul de noapte spre Kathmandu 16.00 Imperiul reginei Victoria. Documentar 17.00 Interes general 18.00 Jurnalul TVR 19.30 Școala vedetelor 20.00 Stele...de 5 stele 21.00 Lost: Naufrațiații 22.00 Jurnalul TVR 22.30 Travelling circular (R) 23.30 Film. Cowboy-ul de la miezul nopții 1.35 Jurnalul TVR (R).

Sâmbătă 26 noiembrie

3.00 Campionatul Mondial de Gimnastică. Transmisiune directă de la Melbourne 6.30 Ceasul deșteptător 7.30 Desene animate 8.30 Mic, da' voinic! 9.00 Eurovision Junior 2005 10.00 Campionatul Mondial de Gimnastică 11.00 Lumea în care trăim 12.00 Orizont 2007 13.00 Jurnalul TVR 13.15 O vedetă...populară 15.00 Parteneri de Week-end 15.30 Cu Irina la cafea 17.00 Telesciclopedia 18.00 Jurnalul TVR 19.00 Finala Eurovision Junior. Festivalul Internațional al Cântecului pentru Copii. Hasselt 2005 22.00 Jurnalul TVR 22.30 Profesioniștii 23.30 Film. Un plan „simplu” 1.20 Jurnalul TVR.

Duminică 27 noiembrie

6.30 Universul credinței 7.30 Desene animate 8.25 Școala vedetelor 10.00 Ulița spre Europa 10.30 Viața satului 12.00 Agenda politică 13.00 Jurnalul TVR 13.15 Supermarket de divertisment 15.00 Paradisuri terestre. Documentar 16.05 Tezaur folcloric 17.50 Tragerile Loto 6/49 și noroc 18.00 Jurnalul TVR 19.00 Fotbal: FC Național-Dinamo 22.00 Jurnalul TVR 22.30 Garantat 100% 23.30 Film. Cum să nu-ți pierzi capul! 1.15 Jurnalul TVR (R).

Viața satului

TVR 2

Luni 21 noiembrie

6.00 D'ale lu' Mitică (R) 7.30 Revista presei 8.00 Minorități sub trei dictaturi (R) 8.30 Poftă bună! (R) 9.00 Tonomatul DP 2. 10.40 Serial. Pasiuni 11.40 Serial (R). Farmece 13.00 Desene animate 13.30 Serial. Aventurile lui Shirley Holmes 14.00 Împreună în Europa 15.00 Jurnalul TVR 15.30 Zona de conflict 16.00 Serial. Moștenitoarea 17.00 Jurnalul Euronews pentru România 17.15 Euro dicționar 17.30 Zestrea românilor 18.05 Serial. A fost odată hoț 19.00 Serial. Trăsnitii din Queens 19.30 Alexandru Macedonski – Măști-le poetului. Documentar 20.30 Jurnalul TVR 21.00 Jurnalul Euronews pentru România 21.15 Film. Sacrificii mărunte 23.05 Serial. Inspectorul Linley 0.10 Oala sub presiune (R).

Alexandru Macedonski

Marți 22 noiembrie

6.00 Serial. Maria Bonita 7.30 Revista presei 8.00 Serial. Rebelii (R) 9.00 Tonomatul DP 2. 10.40 Serial. Pasiuni 11.40 Serial. Inspectorul Linley (R) 13.00 Desene animate 13.30 Serial. Aventurile lui Shirley Holmes 14.00 Împreună în Europa 15.00 Jurnalul TVR 15.30 Tribuna partidelor parlamentare 15.35 Jurnalul TV 16.00 Serial. Moștenitoarea 17.00 Jurnalul Euronews pentru România 17.15 Euro dicționar 17.30 Mărturi 18.05 Serial. A fost odată hoț 19.00 Serial. Trăsnitii din Queens 19.30 Scotland Yard. Documentar 20.00 Lumea de aproape 20.30 Jurnalul TVR 21.00 Jurnalul Euronews pentru România 21.15 Film. Suspecții .

Miercuri 23 noiembrie

6.00 Serial. Maria Bonita 7.30 Revista presei 8.00 Serial (R). Rebelii 9.00 Tonomatul DP 2. 10.40 Serial. Pasiuni 11.40 Serial. Stargate 13.00 Desene animate 13.30 Serial. Aventurile lui Shirley Holmes 14.00 Împreună în Europa 15.00 Zona de conflict 15.35 Jurnalul TVR 16.00 Serial. Moștenitoarea 17.00 Jurnalul Euronews pentru România 17.15 Euro dicționar 17.30 Minorități sub trei dictaturi 18.05 Serial. A fost odată hoț 19.00 Serial. Trăsnitii din Queens 19.30 Misterele bibliei 20.00 Omul între soft și moft 20.30 Jurnalul TVR 21.00 Jurnalul Euronews pentru România 21.15 Film. Casa surorilor 23.05 Serial. Crime după zodiac.

Joi 24 noiembrie

6.00 Serial. Maria Bonita 7.30 Revista presei 8.00 Serial (R). Rebelii 9.00 Tonomatul DP 2. 10.40 Serial. Pasiuni 11.40 Serial (R). Verdict: Crimă 13.00 Desene animate 13.30 Serial. Aventurile lui Shirley Holmes 14.00 Împreună în Europa 15.00 Jurnalul TVR 15.30 Tribuna partidelor parlamentare 16.00 Serial. Moștenitoarea 17.00 Jurnalul Euronews pentru România 17.15 Euro dicționar 17.30 Documentar 18.00 Serial. A fost odată hoț 19.00 Serial. Trăsnitii din Queens 19.30 Civilizații antice 20.00 Bugetul meu 20.30 Jurnalul TVR 21.00 Jurnalul Euronews pentru România 21.15 Film. Fetele din Piața Spania .

Vineri 25 noiembrie

6.00 Serial. Maria Bonita 7.30 Revista presei 8.00 Serial (R). Rebelii 9.00 Tonomatul DP 2. 10.40 Serial. Pasiuni 11.40 Serial. Verdict: Crimă 13.00 Desene animate 13.30 Serial. Aventurile lui Shirley Holmes 14.00 Împreună în Europa 15.00 Jurnalul TVR 15.30 Zestrea românilor (R) 16.00 Serial. Moștenitoarea 17.00 Jurnalul Euronews pentru România 17.15 ZOOM/2. 17.30 Auto Club 18.00 Serial. Albastrul oceanului 19.00 Serial. Trăsnitii din Queens 19.30 Serial. Washington în spatele ușilor închise 20.30 Jurnalul TVR 21.00 Jurnalul Euronews pentru România .

Sâmbătă 26 noiembrie

6.00 Pescar hoinar (R) 6.25 Top sport 7.30 Universul cunoașterii 8.00 Arca lui Noe 8.30 Documentar (R) 9.00 Natură și aventură 9.30 Documentar 11.00 Televiziunea, dragostea mea 12.00 Agenția de plasare 13.00 Fotbal: CFR Cluj-Gloria 15.00 Fascinația Modei 15.25 Serial. Aventuri secrete 16.00 Via sacra 17.00 Serial. Miracole 18.00 Istoria Imperiului Britanic 19.00 Serial. Trăsnitii din Queens 19.30 Serial. Amy 20.30 Jurnalul TVR 21.00 Serial. Petru cel Mare 22.00 Film. Acasă, în inima mea 1.00 Muzică la maxim.

Duminică 27 noiembrie

6.00 Serial. Miracole (R) 7.30 Medalion folcloric 8.00 Ferma 9.00 Pescar hoinar 9.30 Info baza în direct 10.00 H...ora Prichindeilor 11.00 Două roți 11.30 Magazin IT 11.30 Atenție, se cântă! 13.00 Casa ta 13.35 Poftă bună! 14.15 Serial. Lois și Clark – noile aventuri ale lui Superman 15.20 Femei fatale 16.00 Serial. Verdic: crimă 17.00 Serial. Farmece 18.00 Pe urmele Războiului Troian. Documentar 19.00 Atlas 19.30 Serial. Andromeda 20.30 Jurnalul TVR 21.00 Serial. Lege și ordine.

ÎN LIMBA MATERNĂ

emisiune radiofonică în limba română

21 NOIEMBRIE, LUNI (Petru Cîmpian)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 10.50: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.00: Montaj de muzică populară 11.30: Buletin informativ, date meteo 11.40: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55: Încheiere

22 NOIEMBRIE, MARȚI (Adam Bauer)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.40: Evenimente calendaristice 10.45: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30: Buletin informativ, date meteo 11.45: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55: Încheiere

23 NOIEMBRIE, MIERCURI (Iulia Kaupert)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 10.50: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.15: Comentariul săptămânii (Al. Ardelean) 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.40: Sport – rubrica lui Adam Bauer 11.53: Avangpremiera „Ecranul Nostru” 11.55: Încheiere

24 NOIEMBRIE, JOI (Adam Bauer)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 11.00: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.20: Nota săptămânii de Edda Illyés 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.45: O șansă istorică: Uniunea Europeană 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere

25 NOIEMBRIE, VINERI (Iulia Kaupert)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 10.50: Revista presei „Foaia românească” 10.55: Avangpremiera „Ecranul Nostru” 11.00: Magazinul „De la 14 la 18 – liceenii” 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.40: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere

26 NOIEMBRIE, SÂMBĂTĂ (Petru Cîmpian)

14.30: Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40: Programul bisericilor ortodoxe și al adunărilor baptiste 14.45: Party Time – magazin de muzică ușoară 15.00: „Pe unde le Europei” – magazin euroregional 15.58: Încheiere

27 NOIEMBRIE, DUMINICĂ (Petru Cîmpian)

14.30: Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.35: Sinteză știrilor săptămânii 14.45: Retrospectiva săptămânii (spicuiți din interviurile și reportajele difuzate pe parcursul săptămânii) 15.00: Magazinul „De la 14 la 18 – liceenii” (reluare) 15.30: Emisiune religioasă ortodoxă 15.55: Încheiere

(Nu răspundem pentru eventualele modificări în programele radio!)

În fiecare seară, între orele 19.00–19.30 se prezintă emisiunea românească, difuzată pe țară. Sumarul acesteia este compus din actualitățile zilei și reportaje, interviuri din viața comunității noastre, respectiv relatări din viața școlilor românești.

Emisiunea de seară, difuzată pe țară, în afară de frecvențele de 66,29 MHz și 66,14 MHz, poate fi ascultată și pe undele occidentale, pe frecvențele locale ale studiourilor regionale.

Radio Calypso, Budapesta 873 kHz, Radio Debrețin 91,4 MHz, Radio Seghedin 93,1 MHz

Ecranul nostru

23 noiembrie 2005 (mtv ora 13.28)

Reluare: 24 noiembrie 2005 (m2 ora 14.27)

Programul prevăzut pentru săptămâna viitoare:

Emisiunea în Limba Română a Televiziunii Maghiare vă va oferi un amplu reportaj realizat la Julia, cu ocazia aniversării a 120 de ani de la nașterea creatorului romanului modern român, Liviu Rebreanu. Veți putea urmări secvențe de la întâlnirea cu protagoniștii filmului „Pădurea spânzuraților”, actorii Mariana Mihuț, Széles Anna și Victor Rebengiuc.

Realizator: Tiberiu Boca

PROGRAMUL TVR TIMIȘOARA

Interval orar 16.00-18.00, pe frecvența TVR2

Luni, 21 noiembrie 2005

16.00–16.45 3sferturi academice 16.45–17.00 Magazin științific 17.00–17.30 Planuri de casă 17.30–17.45 Jurnal regional 17.45–18.00 Omul zilei.

Marți, 22 noiembrie 2005

16.00–16.30 Cronica germană 16.30–16.55 Calea Europei 16.55–17.00 Să ne-auzim vorbe 17.00–17.30 De la om la om 17.30–17.45 Știri regionale 17.45–18.00 Omul zilei.

Miercuri, 23 noiembrie 2005

16.00–16.30 Panoramic sud–vest (emisiune în lb. maghiară) 16.30–17.15 Viața la țară 17.15–17.30 Dialog spiritual 17.30–18.45 Știri regionale 17.45–18.00 Omul zilei.

Joi, 24 noiembrie 2005

16.00–16.30 Orizonturi sărbăști (emisiune în lb. sărbă) 16.30–17.00 Universul culturii 17.0–17.30 Pe viu 17.30–17.45 Știri regionale 17.45–18.00 Omul zilei.

Vineri, 25 noiembrie 2005

16.00–16.30 Punctul pe i 17.00–17.15 Exclusiv 17.15–17.30 Traio Romano 17.30–17.45 Știri regionale 17.45–18.00 Omul zilei.

Sâmbătă, 26 noiembrie 2005

16.00–16.30 Sănătate 16.30–17.30 În prelungiri 17.30–17.45 Jurnal regional 17.45–18.00 Revista presei.

Duminică, 27 noiembrie 2005

16.00–17.00 Cântecul de acasă 17.00–17.30 Întâlniri esențiale 17.30–18.00 Serbare la palat.

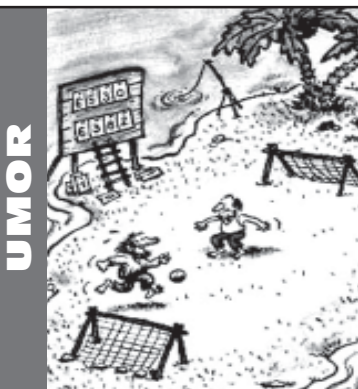
DIEX
online

Dicționare ale limbii române

www.dexonline.ro

Emisiunea în limba română
24 de ore din 24
pe www.rri.ro

Linkuri utile:

www.foaia.hu
www.romanul.hu
www.balcescu.sulinet.hu
www.ziare.com
www.astazi.ro
www.startpage.ro
www.ici.ro/romania/
indexrom.html

Amintiri românești în cimitire pariziene

Père Lachaise și Montparnasse sunt două cartiere din Paris, unde dacă vreodată vă duce soarta, să nu ratați să vizitați cimitirele. Sunt adevărate panteonuri ale marilor umbre. Dar, pentru noi, românii, înseamnă și locurile unde își dorm somnul de veci muzicianul George Enescu, dramaturgul Eugen Ionescu, scriitorul Tristan Tzara, mitropolitul Visarion Puiu, filosoful Emil Cioran și sculptorul Constantin Brâncuși. Nume mari din Panteonul Veșniciei.

Père Lachaise este cel mai mare cimitir al Parisului. Este un adevărat muzeu în aer liber, unde poți să petreci, plimbându-te, zile întregi. Turistul este ajutat să se descurce în acest labirint de niște hărți, cu lista numelor celor mai renumite personalități care se odihnesc aici. La Père Lachaise sunt înmormântați, printre mulți alții, dr. Guillotin, inventatorul obiectului de execuție care

îi poartă numele, Molière, cel mai mare scriitor de comedie francez din secolul al XVII-lea, povestitorul și fabulistul La Fontaine, marele scriitor realist Balzac, poetul Apollinaire, muzicianul polonez, „poetul pianului” Frédéric Chopin, cântăreața franceză Edith Piaf și, poate cel mai celebru răzvrătit, Jim Morrison, ale căror morminte tot timpul sunt acoperite de flori. Aici, în acest cimitir găsim

și locul de veci al celui mai mare compozitor român al tuturor timpurilor George Enescu, care a murit cu 50 de ani în urmă, uitat și repudiat de toată lumea, în capitala Franței. Enescu, „una din veritabilele minuni ale lumii”, cum îl descrie Yehudi Menuhin, se odihnește alături de iubita lui soție, Maruca Enescu, născută Rosetti Tescani, sub o piatră funerară albă, la căpătâiul căreia sunt flori proaspete în cinstea Compozitorului și Prințesei.

La fel, și în cimitirul din Montparnasse odihnesc figuri ilustre ale Franței, ale lumii. După mai multe ore de răcăcire, tot cu ajutorul hărții, dăm de mormintele scriitorului Maupassant, poetului Baudelaire, lexicografului Larousse, fizicianului Pascal, filosofului Sartre și soției sale, scriitoarea Simone de Beauvoir. Dar printre aceștia, bineînțeles, noi îi căutam pe-ai noștri.

Eugen Ionescu, 1909–1994, *Prier le Je Ne Sais Qui / J'espère: Jésus Christ* – un mormânt de piatră albă, înaltă, pe care sunt așezate cu grijă niște garoafe proaspete și lumânări. „Părintele teatrului absurdului” se odihnește alături de soția sa, Rodica, mutată la Domnul doar în anul trecut.

Foarte greu am găsit mormântul lui Tristan Tzara, care este doar un pătrat simplu de un metru pe un

metru, la nivelul solului, înconjurat de iederă verde. Nici o floare, nici o jerbă, nici o lumânare. Doar un mormânt foarte simplu însemnează locul de veci al părintelui dadaismului.

Între Familie Montagne și Familie Lapirot găsim un alt mormânt simplu, de piatră, pe care este așezat un buchet de garoafe uscate și altul proaspete, lângă niște pietricele care arată sentimentul de cinste al celor care au vizitat locul de odihnă al lui Emil Cioran. Un mormânt simplu, fără cruce. Cel care a cucerit „culmile disperării”, fiu al preotului ortodox din Râșinari, se odihnește alături de soția sa, Simone.

În sfârșit, ajungem și la mormântul lui Constantin Brâncuși. Sub numele acestuia găsim alte două nume românești: Alexandru Istrati și Natalia Dumitrescu, familia de pictori români, care s-au îngrijit în ultimii zece ani de Cioplitorul din Hobita. Și acesta este un mormânt simplu, de piatră, modest, aproape sărac, fără nici un ornament. Nu se află aici nici o lucrare celebră a genialului sculptor, nici una care să consacre locul. Ne așteptam să aflăm acolo măcar o „Muză adormită”. Dar n-am văzut decât un mormânt auster, cu o cruce minusculă, sub care scrie: Constantin Brâncuși 1876–1957. Știam totuși că în acest cimitir există și un

„Sărut”. În drum spre acesta, am dat de încă un nume românesc: Mitropolitul Visarion Puiu, 1879–1964, fondatorul Episcopiei Ortodoxe Române din Europa Occidentală, un aprig luptător al dreptei credințe strămoșești. Mare cărturar, ctitor de biserici, mănăstiri, școli bisericești, predicator și organizator al vieții monahale, Visarion Puiu este o personalitate de excepție a neamului românesc, care a trebuit să trăiască și să moară în exil, la Paris. A fost reabilitat post-mortem de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, pe 25 octombrie 1990.

Plimbarea prin cimitirul din Montparnasse o încheiem la „Sărutul” lui Brâncuși, statuie așezată aici în 1910, la cripta unei fete tinere, care s-a sinucis din dragoste.

Eva Iova

FOAIA
românească
18 NOIEMBRIE 2005
www.foaia.hu

Săptămânal al românilor din Ungaria. Editat de Editura de presă și cărți „NOI”. Director: Eva Iova. Colectiv redacțional: Toma Iova, Rita Păcșas, Ștefan Crăsta. Tehnoredactare computerizată: Ștefan Mihailov. Editura și redacția: 5700 Jula, str. Gh. Doja nr. 8., CP 95. Telefon: (66) 463-152, 361-789 Fax: (66) 463-152, E-mail: foaia@foaia.hu, foaia@freemail.hu Editor responsabil: Dr. Ioan Ciotea, președinte, Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria, 5700 Jula, str. Gh. Doja nr. 8. Internet: www.romanul.hu, uniunea@romanul.hu. Tiparul: Mozi Nyomda Bt. 5600 Bichișciaba, str. Luther nr. 5/B. Index: 25291. ISSN 1418-8341. Abonamente la Foaia românească în județele Bács-Kiskun, Bichiș și Csongrad se efectuează la oficiile poștale, iar în celelalte județe la adresa redacției atât personal, cât și prin cec poștal. Abonamentele pe anul 2005: 3 luni 912 forinți; 6 luni 1824 forinți; 1 an 3648 forinți. Apariția săptămânalului este asigurată de Fundația Publică „Pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria”. A hetilap megjelenését a „Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségért” Közalapítvány biztosítja.